

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona

VIDÉKEN:

Egy évre 28 korona.
Egy hónap 2 k. 40 L.

HIRDETÉS:

6-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 337.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut. 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1914.

FŐSZERKESZTŐ:
STAUBER JÓZSEF.

Szombat, október 24.

Győzelmes harcunk Ivangorodnál. Lille mellett támad a német sereg. Az orosz seregek vereségei.

Csapataink győzelme Ivangorodnál.

Budapest, október 23. Hivatalos jelentés:

Mialatt tegnap Przemyslől délre folyó osatában főként ellenség támaszpontjai ellen falállított nehéz tüzérségünk vitte a szót, a San aljó folyásán heves harcok fejlődtek ki, amelyek során ellenséget több helyen a folyó nyugati partjára engedték átkelni, hogy megtámadhassuk és megverhessük. Atkelt orosz csapatokat immár mindenütt egészen a folyóhoz szorítottuk Zarzec mellett ezernél több foglyot ejtettünk.

Hadseregünk egyes részei váratlanul Ivangorod alatt termettek. Ott két ellenséges hadosztályt megverték, 3600 orosz elfogtak, egy zászlót és 15 gépfegyvert zsákmányoltak.

Temes monitorunk egy sikeres hadműveletről való hazatértében Szávan ellenséges aknára került és elsüllyedt. A hajó személyzetéből harminohárman hiányoznak, a többi megmenekült. Höfer vezérőrnagy, a vezérkarl főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

A német seregek sikerei.

BERLIN, október 23. A nagy főhadiszállás ma déliótt közli: Yser-csanatorna mentén tegnap sikereket értünk. Dixmuidentől délre csapataink előrenyomultak.

Lille-től nyugatra támadásaink sikerrel jártak. Több helységet elfogtunk.

Nyugati hadsereg arcvonalának több részén nagyjában nyugalom volt.

Keleti harctéren Augustowtól nyugatra orosz támadásokat visszavertünk, több gépfegyvert zsákmányoltunk.

Délkeleti harctérről érkező jelentések még nem szólnak befejezett eseményekről. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Mindent a háborunak!

Arad, október 23.

Milyen esdően, szerényen hangzott a béke arany-esztendőiben, ilyenkor, az utolsó októberi napokban: „csak egy virágszálat!” A koszorúból, a koszoru árából, amelyet halottak sírjaira viszünk, egy virágszálat, a virágszálnak husz fillér, vagy egy korona árát dobjuk a temetői perselybe, az emberbaráti célok gyűjtőpénztárába. A háboru nem ismeri ezt a szerénységet, ezt az esdő szót. A háboru, a háborunak sok minden szükséglete nem egy virágszálat kér a halottaktól, hanem az egész koszorut. Mintha a háboru rekviráló joga, a mely az élők jószágához és vagyoniához hozzányúlhat, ha a katonának arra szükségük van, — mintha ez a temetők sírjaira is rátönné a kezét.

— Nekem szükségem van a katonáim részére meleg ruhákra, takarókra, kötött fejpancókra; szükségem van a sebesülteim részére ágyneműkre, tépésre, orvosságra, fehér ruhára; szükségem van a katonáim otthonmaradottjai számára fűtőszerre, téli ruhára, ingyen ebédre, kenyérre, krumplira; szükségem van arra is, hogy a hadifoglyaaim az emberi érzés osuffjára éhen ne pusztuljanak, meg ne fagyjanak. Rengeteg sok mindenre van szükségem. Nektek, halottaknak, ha szükségetek is van a virágra, az emlékezés, a szeretet jelére, ez egyszerű legyenek el nélküle, vagy érietek be kevesebbel, mint amennyi máskor jutott. Mondjatok le arról, — én miattam.

— Fájni fog, hogy az egyetlen napon, amelyet a kalendárium ti néktek adott, disztelen és fakó marad a sírolok? Gondoljatok azokra a sírookra, amelyeket most nemrégiben ástak és még mindig, mindennap ásnak, rövidnyelű katonaásókkal, és ame-

lyokbe százával, ötvenével temetik el a haza legdrágább halottait. Se jel, se disz, se kerítés, se virág, se fejfa, se fájló szó nem hirdeti ezeknek a halottaknak sírját. Néhol még domb se: az ellenség földjén a talajjal egy szintre lapátolják az elesett bajtárs sírját, nehogy valaha az ellenség dühe, boszuja turja föl a dombot. Ezekben a virágtalan, csupasz, szomorú sírokban fekszenek a nemzet hősei, a mi legjobbaink, a kiknek nevét az itthonmaradottak a fájdalomban is büszkeséggel említik. Halottak, boldogok és büszkék lehettek, ha a pihe-nestek valamiben hasonlít az övékhez; ha ebben a rettentő esztendőben a ti sírolok is sötét, kopár marad és ha tiértetek való kegyelet a háboru nagy szenvedéseim enyhít, a mennyit lehet. A halottak osodatevő keze csinaljon az idén hósapkát, betegruhát, téli öltözetet a koszorukból. Az élők odaadják mindenüket a háborunak; a maguk békés életét, a fiaikat, a férjeiket, az apjukat, a testvérjüket; odaadják a nélkülözhető pénzüket, fölösleges ruháikat, az ékszereiket. A halottaké, igaz, nem több, mint egy koszoru az esztendőben: adják oda ezt is!

— Néhány sírtól azonban ne tagadjátok meg a virágot, a megbecsülést. Ujra hantolt dombok ezek a katonatemetőben. A haza földjén, de a szülőfalutól távol fekszenek itt a harcosok, minden vidékről valók, minden nemzetiség gyermekei, akik a harcmezőről idehoztak egy sebet, a melybe belehaltak. A legtöbbjük temetésére el se jöhetett a szülő, a feleség, az árva. Halottak napján adjuk meg az igazi kegyeletet ezeknek a legdrágább halottaknak; ahogy a mi földünk magába fogadta az ő testüket, úgy fogadják be az ő emléküket

a mi lelkeink. A hősök sirján legyen virág és nyilatkozzék meg fölöttük a nemzeti gyász. Szóljon ez az ő sirjainak és a jeltelen hantokban, elhagyott tájékon pihenő szegény bajtársainak. És a máskor elhagyott, külön birodalmat jelentő katona-temető legyen ezen a halottak napján valamennyiünknek zarándokhelye...

Harcoló ütegeknél

Przemysl mellett.

(Egy haditudósító naplójából.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 23.

Biró Lajos, a Pester Lloyd haditudósítója írja lapjának a következő színes és szép megfigyeléseket:

Egész éjszakán át dörögtek az ágyuk. De ma már napok óta tart az ágyudörög, akkor az ember észre se veszi, hogy éjfélkor ágyudörögben alszik el és reggel hat óra felé ágyudörögben ébred. Aki Przemyslben volt napok alatt, az nem fogja esodálni többé azokat a hadvezéreket, akik a csatamezőn nyugodtan tudnak aludni ágyuszó mellett, és nem fogja összeesapni a kezét, ha félórányi távolságra a front mögött parasztokat lát, akik a legnagyobb lelki nyugalommal legeltetik barmaikat. Az ágyudöröghez hozzá lehet szokni, ép úgy, mint a köszörües mûhely zajához, ha az ember véletlenül Budán lakik, az Oszlop utcában.

Az ágyuk tehát egész éjszakán át dörögtek és mi reggel nyolc órakor mentünk ki Przemyslból, ezuttal dél felé. Przemysltől egyenesen északi irányban Radymnohoz vezet egy út, egyenesen déli irányban pedig Dobromilhoz. Ettől a vonaltól nyugatra már minden a miénk, keletre még folyik a harc. Tegnapelőtt északra vonultunk, ma délre megyünk.

Az uton kocsioszlopok, csapatok, egyes katonák. Az út mindkét oldalán tréningtáborok, tábori sütődék, municiósparkok, tábori körházak. A katonák éppen reggeliztek, most szertészt ülnek vagy állnak és pipáznak. Csodálatra méltó rend, tökéletes nyugalom. Hátralól, déli irányból sebesültek jönnek, könnyen sebesültek, akik tegnap vagy tegnapelőtt kapták sebüket és most visszavándorolnak Przemyslbe. Onnan továbbítják őket. Egyiknek fehér cédulát tűztek a sapkájára, ennek az orvosi kezelése már be van fejezve azáltal, hogy sebet a kötözôhelyen bekötözték. A másikon piros cédula van a sapkáján, ezt még egyszer meg kell vizsgálni. Lassan mennek a vár felé és ha egy tiszttel találkoznak, szépen, szinte mereven szalutálnak. Az út mindkét oldalán várakozó katonák nagyon nyugodtan néznek rájuk; sebesültnak lenni — ez hozzátartozik ahhoz az egész nagy munkához, amelyet itt végeznek. A katonák tehát nyugodtan néznek a sebesültekre, sütkéreznek, nyújtózkodnak a napon és csendesen szívják a pipájukat.

Most előbbre haladunk és a térkép szerint egy faluhoz kell érünk.

— De ez a falu nincs többé. Csak néhány magányos fal, üszkös gérendó, nagy, fekete kigegett foltok vannak belőle; ez a falu eltűnt a föld színéről. De nem az oroszok dulták fel, a mieink pusztították el, mert szabad kilátásra volt szükségük. Fel kellett áldozni, (a lakosok kárát megtérítik) éppen úgy, ahogy az egész környék erdőit és az uton minden fa lombkoronáját fel kellett áldozni. Az egyetlen urnak, az ágyunak utja elől el kellett takarodni mindennek.

Megint egy falu, megint égnek meredező falak és fekete foltok a földön. A nedves, elszenesedett szemében vaskerekék fekszenek, mezőgazdasági gépek maradványai. A tulajdonosok vajon hol lehetnek?

Ezen a vidéken gránátokat öntött az eső, a patakokban orosz vér folyt. Nem lett volna tanácsos itt maradnia annak, aki békében akarja szántani a földjét. Az uttól balra, a fe-

lete földön egy ekét látunk. Előtte két ló, mellette két ember. Szántanak. Most egy sártelen faluhoz kell érünk, oda is érünk: Nizankovico. Zsúfolva van katonákkal. A főtéren alig lehet megmozdulni; az uton kocsioszlopok vonzólják magukat előre, aztán egyre több municióoszlop, gyalogos és lovascsapatok. Az útszélen is katonák állnak. Egy kis udvarban egy magányos dragonyos. A földön fekszik, összezsugorodva, mint egy nagy C betű. Hátán a karabély, fején a sisak. Alszik. A többi katonák, akik itt várakoznak, szanaszét ülnek, táboroznak, sütkéreznek a napon. És csendesen szívják a pipájukat.

Nyolc órakor indultunk el, most tíz óra lehet. A ködös reggel kitisztul, a nap melegben süt, de a domboldalon még ezüstös fényben csillognak a mezők. Az ágyutűz erősebb lesz, egyre erősebb. Hol folyik a csata?

Balra tőlünk nyugodtan huzódnak el fekete szántóföldek, csillogó mezők és ködös domboldalak. Valahol ott, a szelid hegyhátság tulsó oldalán, ott áll a csata. De hol? A szántóföldek, erdők és mezők felett nem mozdul semmi, csak fent, magasan a levegőben nyugodtan kering egy barna rablómadar. És hirtelen ott... ott... a hegyhátság tulsó oldalán, feltűnik a másik, a nagy, a keletről jött rablómadar karmai; a hegyhátság tulsó oldalán, még messze, de már tisztán kivehetően, sűrű kis felhők usznak a levegőben. Egymás mellett három kis felhő, három srápnelinek a füstje. Ott dul a csata.

Az autó megáll. Kiszálunk a Nyomorult kis falu. Hubiének hívják.

Elmegyünk az első házak mellett és gyalog utunk indulunk tovább kelet felé. Az ágyudörög egyre szabályosabb, egyre hangosabb lesz. Még harmadfél órát kell gyalogolnunk. De ott elöttünk, körülbelül harmadfél órányi távolságra, ott dul a csata.

Az ágyudörög nem hasonlít a mennydörgéshez. Nincs meg benne annak ritmikus dübörgése. Még ha lát ágyu tüzet is egymásután, akkor sincs meg az ágyutűznek a melódia maces tuosója, amelyet az ógi dörögben mindig megtalálunk. (A negyvenkettes mörzarakat nem hallottam, csak a tábori ágyukról és a nehéz tarackokról beszéltek). Az ágyuk csak hangot adnak, nem melódiát. Az ágyu dörög, a dörögést rövid visszhang követi, de ez a tompa visszhang hamar elhallgat, hirtelen elvágtódik, mint a megütött zongorahúr rezgése, ha elfojtja a szordinó. Az ágyuk most előttünk vannak. Dübörgésük erősebb és hatalmasabb, mint amilyen tíz kilométernyi távolságra volt tőlünk, de most sem félelmetesebb. A fülnek kell hozzá szokni, nem az idegeknek. A mennydörgéshez sohasem szokhatik hozzá az ember, de az ágyudöröghez pillanatok alatt. A falu előtt néhány száz lépésnyire zugnak az ágyuk, de a falu utcáin szakállas lengyel asidók állnak és megbeszélik a helyzetet; asszonyok jönnek és mennek, gyerekek szaladnak ide-oda s csak az egyik, vagy másik különösen aggódo anya hívja be a háza gyermekét. Minthogyha a szalmával fedett alacsony kunyhóban védve lennének a gránátoktól.

Az ágyudörög nem olyan, mint a mennydörgés. Hát milyen? Távolról úgy hangzik, mintha egy félelmetes ököl dörömbölné óriási deszkafalon. Az ököl lecsap a fára. Egy, kettő. Szünet. Egy, kettő. Akkor dühbe gurul. És most gyorsan követik egymást az ütések: egy-egy-egy-egy-egy. Gyors egymásutánban hat.

Ha közelebb jövünk az ágyukhoz, rájövünk arra, hogy az óriási ököl nem egy deszkafalon, hanem egy óriási hordón dörömböl. A hordó tompán kong. Egy-kettő. Majd: Egy-egy-egy; és tovább hatig. Ha még közelebb jövünk, felfedezük, hogy az óriási ököl nem egy hordóra, hanem egy óriási bádoglemezre csap le. És ennél már meg is maradhatunk. Több hasonlat nincs. A kilótt ágyu hangja — ha az ember mögötte áll — érces, erős csattogás, fölcattanó dörög, amely

ebben a pillanatban semmi másra nem hasonlít, csak éppen a tüzelő ágyu dörögére.

Egy parasztház elhagyott udvarán megyünk keresztül, felmászunk egy dombra, tíz percig egy tarlón megyünk át és egy kis árokban — kezében a telefonkészülékkel — egy tűzérőhadnagyot találunk. A főhadnagy velünk jön, még öt percet gyaloglunk s aztán tűzvonatunk egy részön vagyunk.

Szelid domb; a domb lábánál, jobbra hat tarack van egymás mellett; balra tőlük — talán, százötven lépésnyire — megint hat tarack. Balra, a baloldali taracküteg mögött, egy dombon még egy üteg áll. Jobbra elől, egy domboldalba beásva, a negyedik üteg. Megint balra, de olyan messzire, hogy odáig nem láthatunk már áll, az ötödik üteg.

A domb tulsó oldalán széles rajvonban hatol elő a gyalogsereg, ha az ágyuk pár pillanatra megállnak, hallani lehet a mannlicherok és gépfegyverek ropogását. De az ágyuk ritkán hallgatnak. Majd az egyik, majd a másik üteg tüzel. Pontosan, nyugodtan, gyorsan dolgoznak. Az ágyuk tüzelnek. Hat érces bömbölés egymásután. Az ágyut újra töltik. Rövid szünet. Akkor megint hat lövés.

A két hátsó taracküteg közül felkeressük a jobboldalt. A baloldali üteg a többi ütegek fölé fölött áll. Egy darabig mi is ott állunk az ágyutűz alatt. Ritka érzés. De az ember hamar megszokja.

Az ágyutűzben tovább megyünk és letelposzunk a jobboldali üteg mögött: várunk és nézünk. A hat tarack szép sorban áll egymás mellett. Messze hátrább, néhány száz lépésnyire, rendezetten sorakoznak a municiókocsik. Távolabb száz lépéssel fedezékek vannak, művésziesen megásott árokban egy altiszt a sebesült vívőkkel. A hat ágyu közepén, kis árokban ül a vezető tiszt, kommunikus helyzetben van a főhadnagy, a kezében telefonkészülök tart; a kagyló szakadatlanul a füle mellett van és parancsokat vesz föl az ütőparancsnoktól, aki valahol messze elől áll és nyugodtan, egyforma hangon osztja az utasításokat.

Negyvennégy. Tempirozás negyvennégy. A hatodik ágyu kezdi.

A tarackok mögött altisztek állnak, papírral és ceruzával a kezükben, ahogy a parancs megérkezik, mozgólódás támad, a ládából municiót vesznek elő, a srápnelleket tempirozzák, az ágyut megtöltik, tüzelésre készen áll, a katonák egy lépést hátrálnak, a második tiszt megmozdul, a tüzérek befogják a fülüket, az őrzető int, a legelső ágyut elsütik, akkor a második, a harmadikat... Egy-egy-egy... egymásután mind a hatot.

Az első tiszt sajátos kis páholyában a fülehez tartja a telefon hallgatóját és nyugodtan, egykedvűen mondja megint:

— Negyvennégy. Tempirozás negyvennégy. A hatodik ágyu kezdi.

Az ágyukat megtöltik, a fülüket befogják. Lönek. Ép úgy, mint a lögyakorlatoknál.

Szomjas vagyok, fáradt vagyok, piizkos vagyok. Inni! Leülni! Mosakodni! És? Mit értek még? Mit értek a levegő reszketésénél és akkor, amikor az orosz gránát előttünk ver fel föld- és füsttöleseit. Szeretném elhittetni magammal, hogy meg voltam rendülve és hogy a kalandom szörnnyű volt. Pedig nem volt az. Nem volt félelmetes. Félni nem kellett. Mikor az egyik gránát jött, egy szakaszvezető állott mellettem, Stájer katona. A gránát a levegőn át jött. A stájer katona felnézett és nevetve mondta:

— Hopszassza!

A levegőben természetesen nem lehet látat a tovasüvítő gránátot, de azért én is felnéztem.

En nem szoltam semmit, de magamban némán azt gondoltam:

— Na, na, na, na?

Es nem hősiesség. Nem megy másként. Az ember nem tud félni. Lehetetlenség félni. Az ember más dolgokkal van elfoglalva.

A katona sem fél. És a háboruban nem a halál a félelmetes. Most este van? szomjasan, piszkosan, fáradtan hazamegyek, és most biztosan tudom, amit idáig is mindig sejtettem, hogy a háboruban nem a halál veszélye és nem a halál borsalmasak, hanem a szomjuság, a fáradtság és szenny.

Nisből — Aradra.

(Milyen az élet Szerbiában? — Egy banktisztviselő elbeszélése.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától

Arad, október 23.

Tegnap érkezett Aradra rokonaihoz S. E. banktisztviselő, aki a Pesti Magyar Kereskedelmi Bank szófiai intézeténél működött már évek óta. S. E. azért jött haza, hogy önként jelentkezék katonai szolgálatra. A fiatal tisztviselő Aradra utazása előtt a szerbek ideiglenes fővárosában, Nisben is járt s így elbeszélése rendkívüli érdeklődésre tarthat számot.

— En igen jó viszonyban vagyok a szerb határon működő tisztviselőkkel — mondta S. E. — s így módomban volt néhány nappal ezelőtt utlevél segítségével Nisbe jutni. A magyar közönséget tartom olyan erősnek, hogy egy néhány, nem tudom honnét szárnyrakelt valótlanságot megcáfolhassak. Elvégre a magyar publikum érettsége elbirja az igazságot. S az igazság egyáltalán nem lehangelő miránk nézve. Az igazság az, hogy a szerb hadsereg tényleg örvendetesen gyöngül, azonban máról-holnapra mégse roppan össze. Nisben tényleg voltak katonai lázadások és tisztokat is öltek meg a katonák, ágyukat is romboltak össze. Ez azonban sajnós, nem általános, hanem csak szórványos jelenség. Az azonban már nem igaz, hogy Szerbiában a kolera olyan nagy mérvben pusztítsa s az eo igaz, hogy éhínség dúhög. Szerbia igen sok élelmiszeiket, municiót és egyéb hadi anyagot kap Angliától és Franciaországtól. A szállítmányok a görögge lett kikötőn, Szalonikin át kerülnek Szerbiába.

— Nisben különben láthattam több osztrák-magyar hadseregbeli katonorvost, akik ott egyenruhájukban dolgoznak. Nevetségs ámitás volna azt hangoztatni, hogy nekünk nincsenek foglyaink Szerbiában. Olyan háborút nem láttunk még, amelyben csak az egyik féltől szednek foglyokat. Így kerültek fogságba ezek a katonorvosok; Nisben azt mondta nekik a hadvezetőség, hogy a genfi konvenció értelmében szabadon engedik őket, hazamehetnek, de ha az uton valami bántódás érne őket, azért a szerb kormány nem vállal felelősséget. Ilyen biztatás után az orvosok nem indulnak el, hanem Nisben igyekeznek hasznára válni az ott fogva lévő honfitársaiknak. Egyéb-ként megnyugtathatom az érdekelteket: a nisi táborban a mi foglyainknak semmi bajuk sincs, elég emberségesen bánnak velük.

— Nisből visszamentem Szófiába s azután Románián át kerültem Magyarországra. Bulgáriáról csak annyit mondhatok, hogy igen jól fölfegyverkezett, de emiatt nekünk nincs okunk aggódni... Beszéltem különben Bulgárián átutazó német tengerésztisztekkel...

Éjszaka egyik hadseregpáncsnokságunkon.

(Szalmán háló vezérkar. — Gulyás vacsorára. — A kegyelmes ur szállása.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától

Arad, október 23.

A harc végét járja. Az éjszaka leszall. A divíziók utolsó jelentéseiből azt tudjuk meg, hogy az ellenség visszavonulóban van; a távolból idehallatszó tűzermuzsika, amelyet a srappellek fehér felhője is jelez, azt hirdeti, hogy az üldözésre kijelölt csapataink teljesítik kötelességüket. Az Y. hadsereg főkommandója időszerűnek találja, hogy éjjeli szállást és főleg pedig alkalmas helyet keressen az éjjeli munkára. Egy hátrább fekvő falu van kiszemelve, a kvártélycsináló tiszt már ott is van.

— A lóállomány indulhat — mondja a törzs belső szolgálatát végző adjutána.

— Auffsitzen — kommandirozza a törzs őrségpáncsnoka és a lovak eltűntek az éjsötétben.

Rövid idő múlva hatalmas fénycsóva közeleg, amely elárulja, hogy jönnek az autók hosszú sorban, de csak az elsőnek lámpását szabad meggyújtani. Piszkosak, sárosak ezek a drótvágó készülékkel felszerelt kocsik, de mindig pontosan ott vannak, ahol szükség van rájuk. A vezetőjük, az önkéntes gépkocsizó testület tagja, nagyszerű fegyelmet tart a könnyűvérű softőrök közt, akik közül a legtöbb csak a mozgósítással lett katona. Nagyszerű orra van a benzinforrások iránt, megtalálja, ha még oly jól elrejtett is az ellenség és erős kézzel vigyáz a tartály kocsira, amelyet más, benzinszomjas csapatok szeretnének a maguk részére elhódítani.

Gyorsan és rövidesen minden a kocsikra van szerelve, pakkokra, a nagy „generalstab koca” a menet élére kerül, utána a vezénylő tábornok limuzinja, azután az adjután kocsi, mögötte a többiek. A fényzőrök csakhamar bevilágítják a lakásoktól elhagyott falu utcáját.

A vezénylő tábornok kürtjele (Carmenből az Őrdögmotivus) felhangzik és az utóára hívja a kvártélycsinálókat.

— „Excellenciánknak és a főnök urnak lesznek ágyai, a többi ur szalmán fog aludni az udvar. Ez nagy szobájában, ahol különben egy fél óra múlva a vacsora találva lesz. Kérem a konzerveket ott leadatni. A szolgák ott és ott találják a szalmát. Az autók itt maradnak az udvarban.”

Az első kvártélycsináló eme rövid, de tartalmas jelentése után mindenki oltúnik a sötétbe és csak a zseblámpa segítségével tájékozódik. Két dolog okoz most igen nagy gondot. Legyen egy elég nagy asztal a térépek kiterítésére és az írásra, továbbá egy jó lámpa. Szerencsére ez is akadt az udvarházaiban. Az elmenekült tulajdonos irodájából kerül elő az asztal, a vendégszobából két onyxkialpu lámpás, a melynek régi módi gömbjét leveszik.

A jelentéseket feldolgozó vezérkari tiszt kiszedi a térképeket a tokjaikból, a legfiatalabb vezérkari tiszt szortírozza a legutoljára beérkezett jelentéseket, beiktatja a napléba, egy harmadik, miután eléggé tájékozódott, készülődik, hogy tovább menjen az O. O. kommandóhoz (Operierendes Oberkommandóhoz), hogy onnan új parancsokat hozzon.

— Fiuk tegyetek félre részemre valami harapni valót — szól és eltűnik a sötétségben.

Csakhamar elül minden hang, csendes suttogás váltja fel a lármás beszédet, mert az asztalhoz ült az a kót ur, akik a rugói annak a finom óraműnek, amely hadseregünket mozgásba hozza: a vezérkari főnök és az első vezérkari tiszt. Tanácskoznak, hogy a mai nap eseményei folytán keletkezett helyzet következtében mit kell holnapra elrendelni, aszerint, hogy felülről milyen parancsot kaphat a Y-ik hadsereg.

Nehéz lépések törnek meg a csendet: az ajtóban megjelenik a páncsnokság hűséges társa, a telefonabteilung. Ez és a repülő osztály az, amely, noha még noha a legujabb vívmánya a modern háboru vezetésnek, minden várakozást felülmúlva állta meg a helyét. Egy százados parancsokat oszt és a másik pereben már húzzák a drótot az ablakon át és öt perc múlva már mindenhová lehet beszélni, — az asztal mellől.

— Kész a vacsora — jelentik. Figyelmeztetés, hogy ma még csokoládé, komiszkenyér és egy darab parasztonkán kívül senki semmit sem evett. Egy oselédasztalon vannak a ointányórok, amelyeket a páncsnokság magával visz a táborba, néhány üveg vörös bor, néhány igen kates, a konyhában felfedezett evészköz, de legfőbbben az otthonról hozott, összehajtható kést-villát, használják. A szakács hoz egy nagy fazekat, amelyben gulyás párolg. Nagyszerűen izlik. Az éhség a legjobb szakács. Az intendáns, aki éppen most tért vissza a hátsó élelmezési vonalról, csemegét hoz magával — friss kenyeret, amelyet a tábori sütődo készítet. Végül egy szivar. Megható a háboruba levők bajtársiassága. Mindegyik Argus szemekkel vigyáz arra, hogy — a másik eleget egyék és különösen a kegyelmes ur viseli gondját, a későbbben jövőknek, hogy jóllakásanak. A szakács (civilben szállodás K.-ban) sürög-forog, kifogástalan, fehéröspikés — női hálóg van rajta, amelyet a maga már nem éppen szalonképes zubbonya fölé, tpdja az isten, hogy hol szerzett. A kikeményített és fodorított kemény nyakrész nagyszerű kontraszt a hetek óta nem borotvált állhoz. Aki megvacsorázott, bebújik a szalmájába, kitudja meddig lehet aludni.

A páncsnokság elment vezérkari tiszt, aki éppen akkor érkezik vissza, amikor már mindenki elaludt, majd nem mindenkit talpra állít, mert ő hozza a „parancsot” és nemesak ezt, hanem egész osomó más írást, amelyet éjjel kell elintézni, mert nappal nincs idő. A vezérkari szobában megint együtt van a főnök és hűséges segédje. Hála istennek a felülről jött parancs megfelel annak, ami már eddig is el van rendelve. Most már elő lehet adni a kegyelmes urnak a kiadandó parancs tervezetét. A páncsnok, akit majd nem minden éjjel felvernek a nyugalmából, nyugodtan, kedvesen és frissen fogadja az előadókat. Egy negyedóra múlva már megy a hadsereg akarata az összes alárendelt csapatokhoz: írásban, szóval, dróton, repülőgépen.

Husz perc múlva csend borul a főpáncsnokság szállására.

Az ör lépteit se hallani, olyan nagy a sár. (W. J)

Aradmegye a háboru napjaiban.

(A főispán jelentése az őszi közgyűléshez.)
Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 23.

Október 26-án tartja őszi rendes közgyűlést Aradmegye törvényhatósági bizottsága. A közgyűlésnek Dálnoky-Nagy Lajos dr. alispán hosszabb jelentésben számol be a háborúval kapcsolatos intézkedésekről.

Vármegyénk bevonultjai — mondja az alispáni jelentés — mindannyian együtt érezve, elválhatatlanul forrtak össze a haza és trón védelmének tudatában és kötelességében. A lakosság fegyverzettsége s a bevonultak harcra készsége folytán

a mozgósítás a legcsekélyebb fennakadás nélkül

hajtatott végre; a rend és közbiztonság megzavarva sehol nem lett; kényszer eszközre, vagy megtorló eljárásra sehol szükség nem volt.

Az 1914. évi újonckoknak, póttartalékosoknak és szabadságolt népfőlkölknek bevonulása az augusztus 24–27-ig terjedő időben szintén akadálytalanul megtörtént; valamint a legnagyobb rendben folyt le október 1–20-ig az 1894., 1893., 1892. évben született népfőlkölsre kötelezettek Lemu'ató szemléje. Az összeírottak számszerint 6092-en a legnagyobb pontossággal jelentek meg.

A betegség vagy távollét folytán elmaradtak száma a lehető legcsekélyebb.

A hadi teherszolgáltatások kiállításai, továbbá három járásban és pedig a világosi, pécskai, kisjenői járás területén elrendelt látogatás az előírt időben zavartalanul folyt le. Az újabb közzététel október hó 10-től december hó 18-ig bezárólag folyamatban van.

A mozgósítás folytán

hadba vonultak segélyre szoruló családtagjainak

Összeírása elkészült és az előjáróságok javaslatai alapján a járási főszolgabírák a segélyt megállapították. Az első összeírás alkalmával a napi segély 7344 család számára állapított meg. A póttartalékosoknak s a szabadságolt népfőlkölknek újabb behívásával a segély tetemesen megsaporodott. Kétségtelen, hogy aránytalanságok, észrevételek, panaszok merülnek fel ily magyszabású s a legnagyobb gyorsasággal végrehajthatni rendelt segélyakciónál.

A felmerült panaszok megszüntetése iránt az intézkedés megtörtént, hogy minden jogosult az összeírásba felvételesek s a jogosulatlan kérelem az állampénztár nagy megterhelhetősége való tekintettel, elutasítsassék.

Megemlítem itt, miszerint tudomásomra jutott, hogy a vármegye lakossága s főként a gazdasági eselődök körében az a hit terjedt el, hogy a mozgósítás folytán bevonulnak családtagjai részére a szolgálatazó a eseléd bérét és járandóságát tovább is köteles kiadni és hogy az említett családtagok ezenkívül még állami segélyben is fognak részesülni. Ez a hit tévedésen alapszik. Részint a községi előjáróság útján, részint külön hirdetményben figyelmeztettem tehát a gazdasági eselődöknek itthonmaradt családtagjait, hogy saját érdekében arra törekedjenek, hogy szolgálataik fejében helyüket megtarthassák és úgy biztosítsanak maguk számára állandó ellátást, ami — ha a majd bekövetkező téli időszakra is gondolkodik — jobb megélhetést is biztosít nekik, mint az állami segítség, amelyet szolgálatai helyük elhagyása esetén és akkor is csak ugyakapnának,

ha más módon nem tudnak megélhetésüket biztosítani.

A hadbavonult katonák segélyre szoruló családtagjainak gyámolítására s a szükséghez képest előálló egyéb segélyezésekre főispán ur 6 Méltósága megbeszerte külön gyűjtést is rendelt el — mely még folyamatban van, s a vármegyei, járási, kórházi tisztviselők, kezelő és segéd személyzet egyhangú beleegyezésüket adták, hogy a háború tartamára fizetésük 2%-a e célra levonassék, s a főispán ur 6 Méltósága által gyűjtött összeghez való csatolás végett neki havonként átadassék.

A megsebesült katonák részére egyeseknek, valamint a községi lakosságnak hazafias áldozatkészsége folytán.

a vármegye területén kisegítő kórházak

létesítették. Ezek:

Gróf Károlyi Gyuláné kisegítő kórháza Mácsa. 40 katonára és 12 tiszt számára. Purgly László és az aradi m. kir. üzletvezetőség által létesített sofronyai kisegítő kórház 40 ágygal. Soidner Bernát és fiai által létesített kisegítő kórház Marosborsán 20 ágygal. Mairovitz Mór és fiai kisegítő kórháza Máriaradnán, 12 ágygal.

A Vörös Kereszt Egyület kisegítő kórházai: Eicken 40, Othalmón 28, Magyarpécskán 60, Ópécskán 20, Soborsinban 32, Ujszentannán 20, Kisjenőn 50, Pankótán 20, Mikelakán 20, Gyorokon 40 ágygal. A m. kir. földművelésügyi miniszter kisegítő kórháza Ménesen 40 ágygal. A borosjenői kórházban a sebesült katonák részére 25 hely, az aradmegyei kórházban 120 hely tartatott fenn.

Az egyes kórházakat önállóan fenntartókön kívül, a fentemlítt községek lakói, a kórházakat, butorokat, ágyneművel, fehérneművel, élelmiszerekkel stb. a legnagyobb szeretettel, gondtal szerelték és tartják fenn, tanubizonyosságul annak, hogy a nagy idők s világtörténelni események lakosságunkban annyi erkölcsi erőt, annyi humanizmust, annyi ember-szeretetet váltottak ki, amely önkénytelenül bámulatra és hálára készítet.

Főlemlítem még, hogy a vármegye főispánjához, mint a Vörös Kereszt Egyület elnökéhez, a vármegye lakosai közül számosan küldötték be a nagyobbára gyűjtés útján összeadott ruha s élelmiszerebeli adományukat, melyek leltár mellett az aradvármegyei közkórházban raktározatnak s a szükséghez képest osztatnak szét a megyei és városi kórházak között. Ágyneműekben, fehérneműekben s különféle ruházati cikkekben 7388 db lett eddig a némas szívű gyűjtők és adakozók által beszolgáltatva.

Megemlítem egyszermind, hogy Aradvármegye közkórházában Zimmermann Károly dr. közkórházi igazgató, sebész főorvos vezetésével két vörös kereszt együleti önkéntes betegápolónői tanfolyam tartatott. Az első 1914. július 28-ától augusztus 29-ig. A második 1914. szeptember 7-től október 3-ig. Az első tanfolyamon kiképzést nyert 22 orvostanhallgató és 140 ápolónő. A második tanfolyamon 110 ápolónő. Összesen tehát 272 önkéntes betegápoló, illetve betegápolónő képeztetett ki, kik részint az Aradváros területén elhelyezett tartalék kórházakban, részint a vármegyei kisegítő vidéki kórházakban fejtik ki áldásos működésüket.

Az országos hadsegélyző bizottságnak a hadba vonult katonák részére szükséges téli ruha készítése tárgyában, a társadalomhoz intézett kérelme folytán a téli ruhadarabok előállítására a vármegye egész területén a női kezek gyöngéd, szeretetteljes munkásságával indult meg, melyet még inkább előmozdító főispán ur 6 Méltóságának közvetítésével, a járási főszol-

gabírák által 673 klgrm. pamut szerelelített bős és osztatott ki feldolgozás végett.

A közigazgatási hatóságoknak béke idején is legszebb hivatása, hogy a lakosságnak tanácsadói, segítői legyenek, még inkább feladata ez most, karöltve a társadalommal. Mert nem szabad megengednünk, hogy azokat, akik a nemzet szent ügyéért életüket készek a harc terén áldozni, itthon maradt családjaik sorsa aggassza. Megalakították tehát az ily községi lakosok ügyét ellátó járási segélybizottságok. Megalakították továbbá a hadbavonult katonák ügyes-bajos dolgainak ellátására külön a járási s a tiszti főügyész elnöksége alatt a központi bizottság: ügyvéd, mezőgazda, kereskedő, építész, pénzügyi tisztviselő tagokból. Megfelelő intézkedés történt a hadbavonultak elhagyott vagy elárult gyermekeinek gondozása iránt. Pontos közérdek lévén, hogy a mai nehéz időkben kulturális téren se történjen fennakadás, az iskoláztatás ügyére fivaló figyelmet kellett fordítani, nehogy az ifjúság az iskolának nevelő és tanító hajlékától elvonassék. E tekintetben a szükséges intézkedések megtörténtek, s a tanítás a vármegye területén október hó 1-től a megcsappant tanítói létszám mellett is folyamatban van.

A nehéz idők

a gazdasági életet is befolyásolják,

tekintettel arra, hogy a törvényhatóság területén az idei gazdasági év termés eredményei, főleg a búzát illetőleg nem voltak egészen kielégítőek, úgy hogy különösen búzavető magban nem egy helyen hiány mutatkozik. Felterjesztést intéztem a földművelésügyi miniszterhez, hogy a törvényhatóság területén mutatkozó búzavetőmag hiányon egyelőre mintegy 50 vagonnak egy évi hitelre való engedélyezésével gyors segítséget nyújtani kegyeskedjék. A nagyváradi kirendeltség értesített, hogy azon aradmegyei községek részére, ahol az valóban indokolt, hozzájárulásom esetén őszi vetőmagot, községi kötelezvény ellenében, az ott megjelölt árban és mennyiségben 1915. évre október hó 1-ig hitellebe szállíthasson.

A szükségletet sürgősen jelentsék be, hogy a továbbiak tekintetében az intézkedés megtörténhessék.

Értesülvén továbbá arról, hogy a pénzbeli kifogyott nép szőlőtermését, különösen hordók hiányában kénytelen lesz értéken alul árba becsájtani, ezt megakadályozandó, vagy legalább is mérséklendő, feliratot intéztem, hogy a ménesi vinceller iskola, mely tágas pincékkel, megfelelő számú és irtartalmu hordókkal rendelkezik, a hatóság s a gazdasági felügyelő közbenjöttével méltányos áron vásárolná össze a pénzbeli segélyre szorult kiskardák idei termését, miáltal az állami borpincék részére is nagy mennyiségű és jó minőségű bort lehetne biztosítani. Ha pedig ez lehetséges nem volna, az állami pince legalább a bór raktározására volna előszerű módon hatósági felügyelet mellett a közönségnek átengedendő. Ezen felterjesztésemre válasz nem érkezett.

A háborus állapotok beálltával, a tapasztalat szerint gyakran előfordulván, hogy az élelmiszerek és egyéb elsőrendű szükségleti cikkek túlzott áremelése következtében a fogyasztó közönség kizsákmányoltatik, miért is a megelőző intézkedések megtehetése és ekként a közönség kizsákmányolásának megakadályozása végett közvetlen az első mozgósítási napokban, július 31-én rendeletet intéztem a főszolgabírákhoz, hogy a kérdés tárgyát képező élelmi cikkek mozgósítás előtti és mozgósítás

utáni árát jelentse be. A vett adatokból azt a felvilágosítást nyertem, hogy a törvényhatóság területén az áraknak mesterséges felhajtása nem volt tapasztalható s panasz hozzám e tekintetben azóta nem érkezett.

A hadviseléssel kapcsolatosan fellépett járványos betegségek között különösen a kolera az, melynek fellépését és terjedését a hatóságnak teljes eréllyel s minden rendelkezésre álló eszközzel meg kell akadályoznia.

Különös figyelmet hárit-ez a hatóságokra vármegyénkben, ahol az egészségügyi szolgáltatást és személyzetet illetően: 16 községi orvosi állás üresedésben van s a járási és községi orvosok közül hadbavonulás folytán 12-en vannak távol. Fokozott felelősségükre utalással utasítottak tehát a járási főszolgabírók s községi elöljáróságok, hogy a törvény s miniszteri rendeletben előírt óvintézkedéseket a legpontosabban tartásuk be.

Huszárörjáráttal túl a határon.

— Az utolsó orosz csapat nyomában. — A mi napunk. —

— A máramarosi harctérre küldött tudósítónktól. —

Körösmező, október 20.
délután.

Az ember itt babonás lesz, hisz vakon jelekben és csodákban s életét merné feltenni rájuk. Amikor most a forró napsütésben e pár sort papírra vettem, én is esküdni merek, hogy a meleg éltető nap a mi napunk, amely most felragyogott s arany zománccal vonja be masirozó seregeinket. A mi napunk. His vajon ne legyen babonás, ne higgyek ebben? Vajon Krasznikra és Lublinra nem a forró nap sütött-e s nem borult-e be az ég Lemberg után? Vajon Szigetnél nem jéges eső verte az orosz csapatokat s most, amikor már a határon túlról tértünk vissza a huszárokkal, nem a leggyönyörűbb őszi napsütés von be glóriával mindent?

Reggel kilenc órakor jött a parancs, hogy az egyik szakasz a Tatár-szorost és környékét egész Galiciáig, ameddig lehet, derítse fel.

A patrult főhadnagyunk vezeti, Sz. Lajos, akiről már többször írtam: egyike a legsnejdigabb, legelegánsabb s legstrammabb lovastisztjeinknek. Az eskadronból éjszaka s kora reggel már három patrul indult el, a többiek most jönnek velünk. A huszárfiúk talán karácsonyi ajándéknak is elfogadták volna a parancsot, annyira örültek, hogy alkalom nyílik esetleg végre szemébe nézni a muszkának, aki „bebitangolt országunkba.”

A főhadnagy is mondja nekem:

— Te, ha mi most találkozunk a bestiákkal, este pezsgős bankett lesz. A föld alól is szerzünk akkor sampuszt.

Elindulásunk percében omlik ép össze a még mindig égő hatalmas állomásépület egyik emelete. A faluban kirablott lakások bitang jóságai hevernek. Mind ez csak fokozza az emberek kedvét:

— Megállj muszka, majd megfizetsz te ezért! — hangzik lépten-nyomon.

Lassan haladunk előre a sziklás, hegyes vidéken, alig-alig megyünk néha pár lépést trappban. Utunk egy ideig a Tisza-völgyében, aztán a hegyek közt, szűk és rossz ösvényen. A huszárok káromkodnak, de lám, mire képes a ló és ember, másfél óra múlva fent vagyunk az 1042 méter magas Sumarem hegyen.

Gyönyörű kilátás nyílik innen le a Tatár-szorosra. Meglepődve kiáltunk fel: a szorosban egyetlenegy orosz sincs.

Haladunk tovább, míg egyszerre a szemünkbe tűnik egy piros-fehér-zöld oszlop. Hurrá, hurrá, hurrá, éljen, éljen, túl vagyunk a határon s ez annyit jelent, hogy az országban nincs több orosz. A főhadnagy sapkáját dobja fel a levegőbe örömeiben s példáját követjük mindannyian.

A patrul egészen Jablonica községig hatol előre s megállapítja, hogy az oroszok előőrsei Blotek és Tartarow környékén kószálnak.

Haladunk vissza, de most már lent a völgyben, a Tatár-szorosban. S most látjuk csak, milyen súlyos vereséget szenvedtek Körösmező előtt az oroszok. Látjuk ugyanis, hogy a szorost borzasztóan megerősítették. Fedett gyalogsági állásokat készítettek srappell-fedővel, futoárcokat és töltéseket, drótsövényeket. De ebben a megerősített állásban sem mertek megállani s most már, amikor e sorokat írom, a mi gyalogságunk hasal a védett állásokban.

Tizenegy órakor már jelenti a felderítő ut eredményét főhadnagyunk a vezénylő tábornoknak. A kegyelmes ur arca ragyog az örömtől s melegen, elismerőleg mondja a főhadnagynak.

— Ich danke, ich danke sehr! A huszárok pompásan oldották meg a feladatukat.

Délben egy üveg konyakot bontottunk a konzervek, a büchsen fleisch mellé s tósztokkal ünnepeltük meg a nagy napot.

Zádor Jenő.

Barth Lajos könyve a Vörös Kereszt szolgálatában.

(Arad előkelőségei és a World.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 23.

Mikor ma este kilenc óra után a sok beszédű kimerülten lecsukta könyvének fülét Barth Lajos, a világhírű autogramgyűjtő, azzal a bámulatraméltó ékeesszólással, amely minden szavát szinesre festi, a következőket mondotta:

— Amint a Worldban rendez-vous-t adtak egymásnak a világ legelőkelőbb eszeműi, úgy találkoztak ma itt, könyvem előtt az aradi társadalom legelőkelőbb tagjai.

Ez az állítás mindenben fedte is a valóságot. Délután egytől este kilencig folytonosan jöttek az érdeklődők, akik látni kívánták a híres műgyűjteményt, amelyet a Vöröskereszt-egyesület humánus céljainak szolgálatában most mutogatott először nyilvánosan Barth Lajos. Urbán Iván báró főispán és neje, Fábry Sándor dr. családja, Csernovits Diodoró Neuman Adolf báró, Noposa báróné és még nagyon sokan Arad előkelőségei közül eljöttek a kulturpalota könyvtárába, ahol kisebb csoportoknak egymásután mutatta meg a könyvet Barth Lajos, érdekesebbnél-érdekesebb történetekkel élénkítvén minden lapot, amelyek pedig magukban véve is elég érdekesítőek. A közönség nem fogyott ki a csodálkozásból. Barth Lajos könyvéről annyit írtak már a világ összes ujságjai, annyit hallott már róla mindenki, hogy akik elmentek ma megnézni, tudták, hogy valami rendkívülit, nem mindennapit fognak látni. De erre mégsem volt elkészülve senki. A ámulat zugó moraja futott végig a termen a könyv minden egyes lapja után, a csodaszép, lehellelfinom miniatűr rajzokat, festményeket elragadtatva nézték, és áhitattal azokat az aláírásokat, amelyeknek betűit Európa hatalmas uralkodói vették papírra. Az uralkodók körül egyébként derűs epizód játszódott le. Barth Lulu, aki a rajongásig imádja dicső királyunkat és büszke arra, milyen kegyesen fogadta őt, szinte haragszik, ha valaki Vilmos császárt magasztalja s ugyanakkor nem emlékezik meg Ferenc Józsefről is. Egy kékszemű, kedves kis leány minden megjegyzés nélkül haladt tovább azon a lapon, amely a mi királyunkat ábrázolja, de lelkendezve csapta össze kezét, amikor Vilmos császár arcképéhez ért. Lojális érzelmeiben megbántva fakadt ki ekkor Barth:

— Most szeretném becsukni a könyvem, és nem mutatni tovább. Meg is tenném, ha nem a Vörös Kereszt Egyesületről volna szó.

De csakhamar alkalmuk nyílt a jelenlőknek, hogy kibékítsék a haragjában is szeretetreméltó embert. I. Ferenc Józsefnek másik arcképét ütötte fel Barth.

— Ezt a képet most mutatom meg először — mondotta — még nem látta soha senki.

Persze kíváncsi volt rá mindenki és ezt a képet igazán gyönyörűnek is találták. Annál nagyobb volt Bath Lulu öröme, mert a képet aradi ember rajzolta. Tényleg nem látta még soha senki, mert csak ma került be a könyvbe Balla Frigyes kitűnő munkája a gondos precizitással kidolgozott királyarckép, amely méltó arra, hogy helyet foglaljon a Worldban, világhírű mesterek művei mellett. Balla Frigyes az első vidéki művész, akit az a megfizetettetés ért, hogy szerepelhet a világhírű könyvben.

Azután tovább lapozgattak a könyvben, amely kincsesbányája az élvezeteknek. A World boldog tulajdonosa kedves történetekkel fűszerezte az oldalakat. Néha közbeszólt valaki

Barth Lajos ilyenkor olyan szellemesen, öttelesen ríposított, hogy a közönség nem tudta, mit csodáljon jobban, a könyvet vagy tulajdonosának rögtönző képességét-e.

Majd jövődőlterveiről is beszélt, megmondta, legközelebb kiknek az aláírását fogja megszerezni. Görgői Arthur, Madarász József, Hindenburg tábornok, Dankl, rövid idő múlva ezek a nevek fogják diszíteni az albumot. Az új pápa valószínűleg már a jövő hónapban fogadja Barthot.

Elmesélte azt is, mennyire rabszolgája könyvének.

— Tavaly Ostendében voltam, — mondta mosolyogva — és a világhírű fürdőhelyen én voltam az egyetlen ember, akinek nem volt módjában tengeri fürdőt venni, nem tudván biztos helyen elhelyezni a könyvem. A multkor valami kötési munkát végeztek rajta, huszonnyolc óráig nem mozdultam el a csirizszagu könyvkötő műhelyből. Milyen kár, hogy nem élhetek örökké. Persze kíváncsiak rá, hogy ki fogja örökölni a könyvem. Hát most elárulom: az az egyesület, amelynek Vásárhelyi Janka urhölgy a szeretetreméltó, kedves elnöknője.

Ezt a kijelentést sok tanu előtt tette meg Barth, de csodálatosképen nem akadt senki, a ki elhitte volna... Maga Vásárhelyi Janka sem, a Vörös Kereszt Egyesület buzgó, fáradhatatlan elnöknője, aki az előadás végén meleg szavakban mondott köszönetet Barth Lajosnak óriási fáradtságáért, amely jelentékeny összeggel gyarapította az egyesület vagyonát.

Hősi halál. Berkovits Lipót a 64. gyalogezred tartalékos hadnagya, mint ezt a Vörös Kereszt Egyület tudósító irodája az elhunyt szüleivel ma közölte, a galíciai harctéren lefolyt ütközetben hősi halált halt. A vitéz tartalékos hadnagy Aradon végezte tanulmányait, azután a beszercebányai textilgyárban kapott vezetőállást, amelyet évek óta nagy megelégedésre töltött be. Szülei egyetlen fiukat vesztették el benne.

Elesett tisztok. A hivatalos veszteségkimutatás 33-ik száma szerint a következő tisztok haltak hősi halált: Benda János, tart. kadét 4. gye. Brintsek Bogumil tart. hadnagy 22. gye., Bukovszky Péter kapitány 29. honv. huszárezr. Carwenka Rudolf főhadnagy 9. gy. e. Eckhardt György alezredes 13. népf. gy. e. Ehrlich Alfréd főhadnagy 1. ulánus ezred. Ettl Pál tart. zászlós 37. Landwehr gye. Fiala Károly százados 4. gye. Flassig József főhadnagy légkajós osztály. Földes Emil tart. kadét 29. honv. huszárezr. Georgievic Manfred főhadnagy légkajós osztály. Hoffmann Ottmár százados 63. gye. Juhász Szilárd százados 29. honv. hezr. Krainz Ede százados 84. gye. Krampota Ferenc tart. hadnagy 72. gye. Lengsfeld Károly dr. hadnagy 13. oszt. népf. ezred. Lindner Gusztáv főhadnagy 80. gye. Luka Oszkár főhadnagy 62. gye. Mayer Antal zászlós 72. gye. Miklós József állatorvos. Misar Károly tartalékos hadnagy 6. gye. Montsenka József tart. kadét 21. gye. Náder Hugó tart. hadnagy 13. oszt. népf. ezred. Nagy Károly őrnagy 4. gye. Nemitzka János hadnagy 9. gye. Novák Pál tart. hadnagy 4. gyalogezred. Rudziaszki Stanislaus százados 9. gye. Schmidt Vilmos százados 63. gye. Simul János tart. hadnagy 4. gye. Takács Gyula hadnagy 72. gye. Villányi Ambrus tart. hadnagy 23. gye. Wenzlik Ferenc hadnagy 9. gye. Wertheim József őrnagy 52. gye. Wolf Robert főhadnagy (légkajós osztály). Wolter Ferenc dr. hadnagy 32. oszt. népf. ezr.

Török hölgyek figyelmeisége aradi katonákkal szemben.

(Levelek a déli harctérről.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, október 23.

Arad város tisztviselői közül többen most az irótollat a puskával és karddal cserélve fel, a harctereken teljesítik kötelességüket a haza iránt. A jó sors, hála istennek érte, úgy rendezti, hogy derék tisztviselőink, akik ott a végeken is tisztességgel és becsülettel állják meg a helyüket, jókedvvel és friss egészségben írják haza, az irántuk érdeklődőknek érdekesnél érdekesebb leveleiket.

Vlajkovits Dusán ma a város egyik főtisztviselőjének küldött igen színes leírást arról az életről, amelyben az aradi fiuknak most részük van. A címzett szíveségéből a következőkben közöljük a rendkívül élvezetes sorokat:

— Idestova már 3-ik hónapja lesz annak, hogy ide bemasiroztunk, épen azért megragadom most az alkalmat, hogy az aradi zászlóaljról — melynek Aradról való ünnepélyes elvonulását Nagyságod is szemlélte — egyet-mást elmondjak. Két hónap hosszú idő, különösen most, a mikor minden pillanatnak megvan a maga igen lényeges, komoly és nagyjelentőségű történelmi értéke.

— Minden eseményről, ami ezideig a nagy világháboruban megtörtént, pontos ércéltésünk vannak, mert társaságunk állandóan tisztá társaság, tőlük sokat hallunk, de a újságokkal és illusztrált lapokkal is különösen az a védmű, a melyben jelenleg én is tartózkodom, bőven el van látva úgy, hogy bármely polgári kaszinóknak is becsületére válja. Ez oldalról tehát rendben volnánk. Más azonban a katonai szolgálatunk, mely igen nehéz és sok-sok veszéllyel jár. Mikor megérkezünk, alig pár órai pihenés után a várostól messze igen magas és sziklás hegymagaslata x—y védművekbe vezényelték be bennünket.

Mi eleinte azt hittük, hogy a városban fogunk helyőrségi szolgálatot teljesíteni, hol az állapot is jobb, de ebben csalódtunk. Máskülönbén csinos és szép a város és közönsége igen színes képet nyújt.

Dicsőségeseen urakodó királyunk születése napján szolgálati ügyben erős katonai fedezettel volt egyszer alkalmam a városban egy napig tartózkodni s akkor alaposan körül is néztem. Óriási nagy katonai parádé volt. A város lobogó díszben, az összes templomokban felsőges urunkért és királyunkért hálaadó ünnepélyes nagy mise s a templomok előtt különféle fegyvernemben díszbe öltözött katonaság állott sorfalat. Belejáratlan szép kép volt! Ez alkalommal szerencsém volt látni az olasz főkonzult, mikor díszes testőrökkel körülvéve nyitott fogatán a templomba ment. A követ díszhintója igen fesői látványt nyújt.

S. közönségó igen vegyes. A többséget a törökök teszik. Vannak itt bosnyákok, magyarok németek és horvátok is. A török középosztály intelligens, bizalmatlakító és rokonszerű és a mi a legfőbb, a magyarokat nagyon szeretik. Az itt lakó magyar tosztróink kedvesek és figyelmesek, katonáinkat becsülik és sok-sok ajándékkal kedveskednek nekik.

És most valamit a nőkről is. S. intelligens hölgyközönségó általában véve csinosnak mondható. Az aradiakkal ugyan nem versenyezhetnek — mert hiszen ebben az aradiak világrékedő érték ol — de azért eléggé sikkosok (s jó izlésűvel öltözködnék. Láttam itt igazán fesői szép török női alakokat is. Arcuk hófehér, márványsima és gondosan ápol. Nem cauda, állandóan erősen lefátyolozva járnak az utcán s csak nagy finomsággal, lopva lehet megfigyelni őket.

A gazdagabbak finom sojcm ruhába járnak és drága ékszerrel visolnek. Mint a világ minden nője, úgy a török nő is hín és többé kevésbé kácsr is. Megfigyeltem, hogy a török nők, kik tudatában vannak szépségük varázsának, dacára a szigoru tilalomnak, néha-néha a kevésbé forgalmas utcákban felhajták fátjukat és díszkret távolságról kedvesen rámosolyognak a nekik tetsző férfiakra, de mihielt közlekedő érköznek, villámgyorsan ismét arcukra rántják fátjukat. Máskülönbén igen érdekes, hogy férfiak török nőket nem szabad sítshözni, még kevésbé megszólítani, mert ezt nagy sértesnek veszik. Mi katonák is, eró napi parancsban figyelmeztetve lettünk s az ez eleve vetőket szigoruan büntetik.

A király születése napján egy igen kedves jelenet is történt velünk. Binder Gyula városi

tisztviselő bajtársammal, ki velem volt és szinte itt veterán önkéntes, betértünk ez alkalommal S. egyik legelőkelőbb cukrászdájába egy kis frissítőre. Nagyon hosszú és igen magas hogyi uról jöttünk le a városba s ruházatunk így legkevésbé volt szalonképes. Épen ezért, mikor az üzletbe beléptünk egy kissé meghökkentünk, látván, hogy az telis tele volt a város legelőkelőbb és legelőgánsabb hölgyközönségével. Azonnal és szerényen egy dekungba huzódtuk meg, de mikor ezt a jelen levő urhölgyek észrevették, felálltak és kedvesen helyetl kínáltak meg bennünket. Nem volt mást tennünk, mint bemutatkoztunk, és leültünk. Ezér kérdéssel ostromoltak, mire mi — amennyire most ez egy hadbavonult katonától kitelik — eléggé szellemesen válaszoltunk. Beszél közben el akartak halmozni különféle édeseségekkel, de ez elől udvarias bókál kitértünk. Ekkor vették csak észre, hogy a mi kísérelőnkhez tartozó katonák az utcai nagy tükörablakok előtt felüzött szuronnal — mintha minket őriztek volna — fészes lépéssel fel és alá sétálnak, miközben a széles nagy tükörablakon keresztül behepstantanak. Egy pillanat, a hölgyek összesugdostak valamit, ezonnal kirohantak az üzletből, a katonáktól gyöngéden elvették kenyérszájúkat és telerakták süteménnyel, cukorkákkal és cigarettákkal. Volt is aznap este bankott 1800 méter magasságban a mi szűkebb körű tábori otthonunkban.

És most bátor leszek pár szóval a katonai állapotunkról is egyet-mást elmondani. Sajnos, katonai ténykedésekről, hadi cselekedeteinkről és stratégiai dolgokról nem írhatok bővebben, mert jelenleg ez illos. Annuit azonban elárulhatok, hogy katonai szolgálatunk nehéz. Egészen a felhők közt, 1600—1800 méter magasságban, sziklak tetején tartózkodunk, ahonnan naponként különféle katonai szolgálatra vezényelnek bennünket. — Érdekes, hogy itt fenn már szeptember hó elején is nagy havazások voltak. Máskülönbén a vidék itt nagyon vadregényes és a kilátás gyönyörű és festői szép.

A vadállat komitácsikkal, de regulális csapatokkal is igen gyakran van itt egy kis nézeteltérésünk, s ilyenkor egy-kettőre el is bánunk velük. Az eredmény mindig az, hogy eszoveszött, vad futással menekülnek. Rámpiszkos egy nép e. Többnyire erdőkből és bokrokból lesből támadnak, de pusztítjuk is őket, úgy, mint a patkányokat. Máskülönbén, hála a Teremtőnek, itt eléggé jól vagyunk s a városi tisztviselői kar itten tartózkodó tagjai is mind épek és egészségesek.

Mire a levelek lehullanak — mondotta hir szerint a német császár — a háborúnak vége lesz és hazatérünk édes otthonunkba. Adj a Isten, hogy úgy legyen.

Az azonban tény és való, hogy mi itt mindannyian nagy lelkesedéssel és teli haroi tüzzel teljesítjük honpolgári és hazafiui kötelességünket és igazán büszkéek vagyunk arra, hogy szeretett édes Hazánk igaz és jogos érdekeinek megvédésében most szolgálatot tehetünk. Kísérje a Teremtő áldása derék és vitéz harcosaink tisztító munkáját minden vonalon s ha az Isten is volunk, lesz, fegyvereinknek győzni muszáj!

Ugy érezzük, hogy a tavasz ébredésével szeretett édes hazánk ezer éves történetében is egy új, egy szebb, mindnyájunkat éltető és boldogító, virágzóbb tavasz fog bekövetkezni és most igazán beteljesülve fogjuk látni a költő szavait is, mert a jobb kor, a szebb jövő, amelynek éltető és kisugárzó melegét mindannyian élvezni fogjuk, már küszöbön van, mely után buzgó imádság epodezett és most is epedez százezrek ajakán.

Z. T. aradi iparkamarai titkár, aki már majdnem két hónapja segédkezte az egyik déli határszélén állomásozó ezrednek, tegnap levelet küldött feleségének október tizenegyedik kelettel. Az Aradon igen népszerű fiatal főtisztviselő örömmel jelenti családjának, hogy helyzetünk kiválóan javult odalent. Egy hadosztályunk ugyszólván tökéletesen szétverte a montenegróiak ama csapatát, amely F. körül ellenünk támadott. A mult hónapban kemény napokat állottak ki az Aradon jól ismert katonák, de most már teljes biztonságban érik magukat. Annaira biztos a helyzet odalent, hogy a tisztok családtagjainak látogatása alig ütközik akadályba. Z. T. végül közli, hogy csapataink állapota igazán kifogástalan.

A német seregek sikeres harcai.

— Lassu előretörés az északi tengerénél. — A lillei támadás. — Verdun egyes erődjei elestek? —

Távirati tudósítás.

Berlin, október 23.

Átkaroló támadás igen nagy hatással szokott járni, ha meglepi az ellenséget, mert nem tud elég csapatot küldeni a fenyegetett szárnyára. Előrelátó vezér már tartalékai elhelyezése által gondoskodik, hogy az ellenség átkarolását védje. Az ellenség meglepése a legtöbb sikernek a titka. Ma, a léghajó, az auto és táviró korában ez már nem olyan könnyű, mint azelőtt. Kizárólag a lovasság feladata volt, hogy az ellenség mozdulatait felderítse, azt idejében ellensúlyozza. A lovasságnak az is feladata, hogy a saját csapatainak mozdulatait leplezve, hogy az ellenség meglepése lehetővé váljék.

Mikor a franciáknak nem sikerült a német állásokat az Aisne mellett frontban áttörni, ugyanakkor megkísérelték, hogy a német északi jobb szárnyat átkarolják és kedvező döntést kierőszakolják. Ezzel Antwerpent is felszabadították volna. A franciák azonban nem tudták a németeket meglepni, mert mindig idejében tudtak elég erőt velük szembe állítani. A franciák az átkaroló seregek elé lovasságot toltak, hogy ez a tervbe vett operációt leplezze. A német lovasság széttepte a fátyolt és mindig idejében jelezhetette hadvezetésének az ellenség mozdulatait. A németek mindig idejében tudtak ellenintézkedést tenni és ez arra kényszerítette az ellenséget, hogy elégtelen erővel front támadást kíséreljen meg. Ennek az lett az eredménye, hogy a németek csakhamar maguk mentek át támadásba. Ez a mai sikerek titka. Ez magyarázza, hogy az Északi tenger partján, továbbá Lillenél óriási sikereket értek el, Anglia vett élénk részt a legutóbbi napok harcaiban az északnyugati fronton. Ez érthető. Ma már Anglia egészen másképp ítéli meg a háborút, mint kezdetben. Azt hitték az angolok, hogy ők csak zsoldosokat küldenek a szárazföldre és ezzel részükre az üzlet, illetve a háboru be van fejezve. Most már azonban látják, hogy a németek technikai eszközeit az ő egyes színű zsoldosai nem ellensúlyozzák és rettegve gondolnak arra a pillanatra, amikor megismétlődnek 1690. eseményei, amikor a franciák törték be II. Jakab országába és ott verték meg. Érthető, hogy minden földrészből sereget szednek össze, hogy a német hullámok, amely Franciaországot már ellepte, el ne öntse Anglia szárazföldjét is.

Verdun több erődje elesett?

KOPENHÁGA: A Daily Telegraph jelenti St.-Louisból, hogy odaérkezett drótnélküli távirat szerint Verdun ostroma sikeresen halad előre. Több erődöt a hír szerint elfoglaltak a németek. A hír Angliában és Franciaországban hihetetlennek tartják. (Sajtóbizottság engedélyével. Táviróda.)

Repülőgépek cirkálnak Páris felett.

Krisztiania, október 23. Párisi távirat jelenti, hogy egy német repülőgép Compiègne irányából Páris fölé röpült. A köd dacára észrevették, a reflektorokkal megvilágították és könnytelen volt visszafordulni, mert számos repülőgép indult üldözésére.

Elsülyesztett angol torpedóhajó.

Amsterdam, október 23. A Telegraf jelenti, hogy Nieuport mellett az angol hadihajók közül, amelyek az angol csapatokat tüzükkel támogatták, a *Tennox* torpedóüldözőt a német gránátok elsülyesztették.

Belgium meghódítása.

Köln, október 23. A „Kölnische Zeitung”-nak jelentik: Kétezer német katona érkezett Hamond elé sok ágyúval és lovassággal. A lakosság Hollandiába menekült.

Miből áll a belga „állam”.

Páris, október 23. (Rómán át.) A Le Temps mai száma jelenti, hogy a belga állam ezidő szerint 225 államhivatalnokból, 125 oszondórból, 4 bankigazgatóból és 9 banktisztviselőből áll, akik a Guernsey-szigeten tartózkodnak. A miniszterek Le Havreban vannak, kivéve a hadügyminisztert, aki a királyi párral a táborban tartózkodik.

A kedélyes angol katonák.

Amsterdam: Egy angol lapnak a brit főhadiszálláson tartózkodó tudósítója, aki már többször írt az angol hadsereg munkájáról, az angol sajtóban most az angol katonáknak elszáncolásaik mögött folyó életéről ad hírt.

— A mi embereink — írja — kényelmesen berepedezkedtek a futóárkokban és a kedves falvakban. A tűzvonalban alszanak a katonák és beasott lakásaikban találnak védelmet, amelyeket a futó árkok szélén emeltek. Ezek a lakások valamivel magasabbak, mint a futó árkok talaja és így esős időben is szárazon maradnak. Van olyan lövészárk is, amely a fejet is befedi és így a legénység nemesen a rossz idő, hanem a srápnellő golyók és gránátzilánkok ellen is oltalmazva van. A katonák nagyon találékonyak az árkok elnevezésében. „Hotel Cecil”, „Hotel Billetdoux”, „Hotel Rue dornir”, ilyen és ehhez hasonló neveket adnak nekik. Olyan árkokat is létesítettek, amelyek hátrafele fentartják az összeköttetést. Arról a helyről, ahol a főhadiszállás van, tökéletes biztonságban el lehet jutni a legelső vonalig. A veszélyes zónában nagyon különös a katonák és a polgári lakosság élete. Egész nap, gyakran még éjszaka is hallani az ágyúk dörgését és a gránátok eles füttyét.

Időnként gyengül a bombázás, máskor megint megerősödik és az ágyúk folytonos bögéséig fokozódik, miközben a különböző ágyútypusok dörgése nagy hangzavarba olvad össze. Néha rövid, heves robbanásokat hallani, mikor egy tucat tarack gránát esap le a leszántott földre, nagy, fekete füstfelhőket hagyva hátra és nehéz földdarabokat tuva fel. Majd megint srápneltől származó fehér füstfelhők gomolyognak egy hid fölött. Ebben a „pandémoniumban” a lakók nyugodtan járnak dolguk után, minthogyha egész életüket az ágyúk zenéje mellett töltötték volna el. Gránát pukkan szét az egyik utcában, de már a szomszédos utcában senki sem törődik ezzel, még csak a sarokba se mennek az emberek megnézni okozott-ó

kárt a gránát. A lövészárkokhoz menő katonákat gyakran figyelmeztetik rá, hogy futva haladjanak keresztül bizonyos helyeken, ahová már lőtt az ellenség és ahol már mások elestek. És ha keresztül haladtak a veszélyes ponton, különös csalódást éreznek, amikor azt látják, hogy egy asszony nyugodtan szed répát a tűzvonalban. Egyes pontokon, amelyeknél a veszély nagyon közel, gyerekek játszanak a legnagyobb lelki nyugalommal és talicskájukat maguk előtt tolva, lassan haladnak keresztül idősebb emberek. Fatalizmusnak kell lenni, hisz ezek az emberek nem süketek és a legtöbben nem is olyan buták, hogy ne tudnák, gyakran milyen közel vannak a halálhoz.

Portugália bére a háboruban részvételért.

Vigo. Portugáliának angolok a háboruban való részvételért Spanyolország egy tartományát: Galiciát ígérték oda.

Francia vélemények a nyugati harctér eseményeiről.

Páris, október 23. (Rómán át.) Az észak-franciaországi és belga harctéri helyzetet így látják a francia lapok: A *L'Echo de Paris*: Nemsokára komoly tettek fognak kezdődni Brügge és Roulier között. Az egyesült hadseregek, ugyilászik, számbolilag már fölényben vannak a németek felett és így nyugodtan állíthatják magukról, hogy akciójuk következményei eredményesek lesznek. A *Le Petit Paris*: Érdekes az a megállapítás, hogy a németek haditerve, amellyel a francia balszárnyat akarták körülfogni, idejében felfedeztetett és így nem hozta meg a németek számára a várt eredményt. *Cherfils* tábornok az Agence Havas útján közli, hogy az északi osztag már nem fogják sokáig igénybe venni a francia nemzet türelmét.

Clemenceau azt írja lapjának, hogy a németek ugyan leigázták a belgákat, hadseregüket megtörték, de nem örökre, mert a németeknek mindennap óvatosabbnak kell lenniük a belgákkal szemben.

Genf: október 23. A lapok, még a franciabarátok is elismerik, hogy a németek Kelet- és Észak-Franciaországban nagy erősítéseket kaptak.

Kivételes intézkedések a hazánkban érdekelt ellenséges tőkérről. Franciaország és Anglia retorziós politikája folytán feltétlenül szükségessé vált, hogy mi is gondoskodjunk arról, hogy az ellenséges államok polgárai javára fennálló tartozások megfelelő kivételes intézkedések alá kerüljenek és azokat a vállalatokat, amelyekben ellenséges tőke van érdekelve, kellő felügyelet alá vegyük. A hivatalos lap mai száma közli a kivételes intézkedésekről alkotott törvény alapján a kormány erre vonatkozó elhatározását. A rendelet szerint be kell jelenteni az ellenséges államok tőkei javára fennálló tartozásokat, amelyeknek kiegyenlítését a kereskedelmi és pénzügyminiszter együttesen megtilthatja, vagy elrendelheti a tartozásnak alkalmas helyen letétbe helyezését. Külföldi tőke magyarországi vállalatához, vagy telegeihez a két miniszter együttesen felügyelő biztosokat rendelhet ki, akik a vállalat könyveit, pénztárát betekinthetik, ügyeiben felvilágosítást követelhetnek és az üzleti rendelkezéseket betilthatják vagy maguknak tarthatják fenn. Az ilyen vállalatok értékeit ellenséges állam polgárának vagy lakosának átutalni nem szabad. A felügyelő-biztos ilyen kiutalt összegeket letétbe helyeztethet. A rendelet ellen vétőkre ötvenezer koronáig terjedő rendbíróság szabható.

Ivangorodnál győznek csapataink.

— Két orosz hadosztályt vertünk meg. — A San partján aratott győzelmek. — Csernovic fölszabadítása. — Harcok az Adrián. —

Távírti tudósítás.

Budapest—Bécs—Berlin, október 23.

A Neue Freie Presse katonai munkatársa a galíciai harcokról a következőket írja:

— Hősiesen harcoló csapataink napról napra újabb eredményeket érnek el és máris sok, fontos, megerősített állást vettünk el az ellenségtől. A küzdelem — mint ezt hivatalosan is megállapították — a várharc jellegét ölti. Az ellenség bámulatos makacssággal védekezik. Az orosz katona különben is nagyszerű a védőharcban, amely leginkább megfelel az orosz természetnek. Éppen ezért esodálatraméltó csapataink előrenyomulása, amelylyel a szívósan küzdő ellenségtől egyik magaslatot a másik után foglalják el és a várharcot megdöbbentő gyorsasággal keresztülvitt támadásokkal vívják meg.

A fedezék nélkül, nyíltan harcoló ellenféllel szemben a földcsánkókból, megerősített terpről küzdő csapat mindég előnyösebben használhatja ki fegyvereit. Az újabb idők haditörténelme, a plewnai harcok, a mandzsuri utközetek megtanítottak arra, hogy az ellenség szemeláttára, gyorsan és mindenkor készíthetők olyan megerősítések, amelyek az ellentálló képességet az ellenséggel szemben fokozzák. A mostani háboruban is látjuk, hogy a modern hadviselésben nemcsak az állandó erősségek, hanem a rögtönzött, harcban készült terepmegerősítések is óriási szerepet játszanak. A nyugati harctéren úgy a német, mint a francia hadsereg már több mint egy hónap óta ilyen megerősített állásokból harcol és ezeket az állásokat a hosszú idő alatt a hadi technika minden eszközével tartós ellenállásra képessé tettek.

Az így megerősített állások ellen csak lassan haladhat előre a támadás, leginkább a sötétség leple alatt. Ha azonban kellő tűzérési támogatásban van része a gyalogságnak, akkor nappal is támadásba mehet át. Mennél tökéletesebbek a terepen létesített erősítések, annál hasonlabb az ellenük vitt támadás a várharcéhoz. A főszerep természetesen a tűzérsegnak jut, amelyre az ellenséges útegek elhallgattatása és az előretolt gyalogságnak fedezékeikből kiverése vár. Hadseregünk gyakorlati utasítása azt mondja, hogy a jó gyalogságnak mindenemü erődtítés megtámadására készséggel és fudással kell bírnia; legyen az az erődtítés a harc hevében rögtönzött, vagy hosszas előzetes munkával készített, vagy akár valóságos, állandó erőd. A nagyon erős állások ellen a támadást tűzérsegtől támogatva, utászok által készített és az ellenséghez mindig jobban közeledő lövészárkokból vívják meg a gyalogság, amíg az ellenséges fedezékeket olyan közel éri, hogy rohammal támadhat rájuk.

Az oroszok közép Galiciában most elfoglalt állásaikat már Przemysl ostroma alatt kitéptették és nyilván több, egymás mögött sorakozó, tartósan megerősített harcvenudat készítettek elő, smint ezt már a mandzsuri háboruban megtanulták.

A csatátér északi részén csapat ink már bírtokukba kerítették az ellenség leginkább erős állásait, amelyekről a tovább következő támadások nagyobb terepet is hatalmunkban tartjuk. A magierai maguslatok, a tyszkwieci erőd magasiator, a Mznyecótól északra fekvő Kápolnamagaslat, a starasoli műnt elfoglalását azután a rákövetkező napon, végy még azon az éjszakán követte a környékükön levő falvak bír-

tokba vétele, amelyekből gyalogságunk lassan tovább nyomulhatott a keletre huzódó ellenség újabb állásaival szemben. Elmondhatjuk, hogy gyalogságunk fényesen oldotta meg föladatát, amikor az ellenségtől elvett állásokat a további támadás kiindulására.

Meddig tart így ez a küzdelem? Mikor kerül sor a döntésre? Ugyanolyan képe lesz-e ennek a várharcnak, mint a németek Aisne menti küzdelmének? Ott ugyanis frontális támadással fejlődött az ellenséges állások megvivása, miután a megerősített Maas-menti terep és a párisi előretolt védőművek az átkarolási kísérleteket lehetetlenné tették. Középgaliciában a hatalmasan megerősített orosz front, amely Stary Sambortól Medykáig terjed, északra Santól keletre eső erős orosz állásokkal folytatódik. És valószínű, hogy a Sanon átkelő csapatainknak szintén megerősített pozíciók elleni várharcot kell folytatni.

Győzelmes harc Ivangorod alatt.

Mialatt tegnap Przemysltől délre folyó csatában főképp az ellenség támaszpontjai ellen felállított nehéz tűzérsegtünk vitte a szót, a San alsó folyásánál heves harcok fejlődtek ki, amelyek során az ellenséget több helyen a folyó nyugati partjára engedték átkelni, hogy megtámadhassuk és megverhessük. Atkelt orosz csapatokat immár mindenütt egészen a folyóhoz szorítottuk. Zarzece mellett több mint ezer foglyot ejtettünk. Hadseregünk egyes részei váratlanul Ivangorod alatt termettek. Ott két ellenséges hadosztályt megvertek, 3600 orosz elfogtak, egy zászlót, 15 gépfegyvert zsákmányoltak. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Bombavető léghajók Varsó fölött.

Krakó, október 23. A Rozwoj jelenti: Néhány nappal ezelőtt ismét megjelent Varsó felett két léghajó és bombát dobott a városra. Az egyik bomba a vasuti állomás épületében tett kárt, azonkívül megrongált több vasuti kocsit.

A lap értesülése szerint Varsó parancsnokát, Silinskij tábornok hadseregfelügyelőt visszahívták Pétervárra és valószínűleg felmentik állásától. Helyét Essen tábornokkal fogják betölteni.

Hazugság orosz győzelemről.

Berlin: A Timesnek az a híre, hogy Varsónál az oroszok 50 német égyut, 2 zászlót elvettek, valóltan.

Lemberget védeni akarják az oroszok.

Bécs. A krakói „Nowa Reformá”-nak jelentik: A mióta az osztrák és magyar csapatok győzelmesen vonulnak előre, különösen pedig Przemysl felszabadítása óta az oroszok ki-méletlenül bánnak Lembergben a lengyel lakossággal. A polgári lakosságot arra kényszerítették, hogy ásson sáncot a város környékén. Az oroszok Lemberget állítólag mindenáron védelmezni akarják. A lembergi helyőrséget megerősítették és a létszám most nyolcvan ezer ember. Lembergben nagy a drávaság az az elcsúsztatás, ezért az oroszok kénytelenek gyakran rabolniuk.

A fölszabadított Csernovic.

Bécs, október 23. Miután a legtöbb nyugat-galíciai menekült már visszatért, most Csernovic lakosaihoz, akik Bécsbe menekültek volt, az a felszólítás érkezik Meran gróf tartományi főnök részéről, hogy rögtön térjenek vissza a szűkebb hazájukba. A menekültök visszautat-

Más a helyzet a medyka—stary sambori vonal déli határán. Hadvezetőségünk itt a Kárpátokhoz nyuló galíciai felföldre több csapat-oszlopot küldött, amelyek általában a Dnyeszter felső folyása irányában mozognak előre. Föltehető, hogy az ellenség ezeket a visszavonulását és hátsó összekötő csapatait veszélyeztető erőinket új csapatok oda-vezénylésével igyekezik a további előrejutásban meggátolni. Ezzel a harc frontjának meghosszabbodása következne be. Az oroszok Stary Samborig érő déli szárnyukat máris Drohobycz és Stryj irányában hosszabbították meg. Kérdés, hogy van-e jelenleg rendelkezésére az orosz hadvezetőségnek elegendő további tartaléka, amelyet a kárpáti szorosokban áttört osztrák-magyar csapatok ellen harcba vethet. Foglalkozni kell azonban azzal a lehetőséggel, hogy a Medyka—Stary Sambor között harcoló ellenség olyan nagy erősítésekre vár, amelyekkel a déli szárnyat veszélyeztető helyzetből megszabadulhat.

Mint az elmondottakból kitűnik, azt kell hinni, hogy a középső galici harcok rövidebb ideig tartanak, mint az Aisne mentén folyó küzdelem, miután csapatainknak több alkalmuk kedvezőbb esélye kínálkozik a döntés kivívására.

zása már meg is indult. Bukovina fővárosában a hivatalok ismét megkezdték működésüket. (Bud. Tud.)

Bécs, október 23. Az Osterreichische Volkzeitung értesülése szerint előcsapataink Fischer alezredes, bukovinai esendőparancsnok vezetésével vonultak be a tartományi fővárosba.

Bécs: Az oroszok a legnagyobb rendben vonultak ki Csernovicból. Az összes középületek sértetlenek és a magánházakon sem történt pusztítás. Az oroszok átkeltek a Pruthon és Mahalla és Boján községek irányában vonultak vissza. Csernovictól északra fekvő községekből az oroszok, úgy látszik, szintén kivonultak, mert a községekből a lakosság már akadály nélkül bújt Csernovicba.

Előrenyomulás suvalki kormányzóságban.

Berlin: A németek Suvalki kormányzóságban sikeresen előrehaladnak.

Elcsülyedt dunai monitor.

Budapest: A főhadiszállásról jelentik: Temes monitorunk sikeres hadműveletől hazatértében a Száván ellenséges aknára került és elcsülyedt. A hajó személyzetéből harminchárom hiányzik, a többi megmenekült. (A miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Bombázták hadihajóink Antivárit.

Róma, október 23. A „Giornale d'Italia” jelenti Antivari-Meduaából október 20-iki kelottel: Tegnap reggel 3 óra 35 perckor két osztrák-magyar hadihajó, valószínűen a Bocche di Cattaro kikötőjéből, kioltott lámpákkal Antivári elé érkezett és heves bombázást intézett a város ellen. A hadihajók 20 perccel keresztül erősen bombázták a raktárakat, amelyek már az október 8-iki bombázás alkalmával

is erősen megrongálódtak. Az újabb bombázás a raktárakban és az ott főlhalmozott árukban nagy károkat okozott, emberéletben azonban nem esett kár.

Francia flottatüntetés Cattaró előtt.

Róma, október 23. Az osztrák-magyar nagykövetség tengerészeti atlaszája a következő hivatalos táviratot kapta:

E hónap 17-én hajnalban a francia flotta ismét megjelent a Punta d'Ostra előtt. A hajók a part mentén cirkáltak és ott maradtak egészen délutánig. Az ellenséges cirkáló délelőtt 9 óra 15 perc és 9 óra 40 perc között több lövést tettek az erődítményekre, de semmi kárt nem okoztak. A bombázás egyedül a világítótoronyt rongálta meg jelentéktelenül.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

Színházi műsor:

Szombat: Vörös ördögök és kabaret.
 Vasárnap: d. u. Buksi, operett. Este Vörös ördögök. 4. nagy kabarett. — B.
 Hétfő: Kis király, operette. Új betanulással. — C.
 Kedd: Tatárjárás, operett. Barics Gyula fel-
 lépés. — A.
 Szerda: Hortobágyi legények. Ujdonság elő-
 szőr. — B.
 Csütörtök: Hortobágyi legények. Másodszor.
 — C.
 Péntek: Tündérlaki lányok. Szendrői M.
 fellépésével. — A.
 Szombat: Sibil, operette. Új betanulással.
 — B.

* A színház hírei. Vasárnap két előadás lesz, délután fél három órákor mérsékelt helyárakkal a Buksi operett kerül színre új betanulással a főszerepekben Dióssy Nusi, Pataki Vilma, Gyöző, Járay stb. Este rendez helyárakkal a nagy sikert aratót operette, a Vörös ördögök, a harmadik felvonásban nagy kabarettel. A Kis király, a mult színi idény egyik leghatásosabb operettje közül a jövő héten színre részben új szereposztásban, az alkalommal a címszerepet először játssza Járay Sándor, a többi szereplők a régiiek, Dióssy, Patak, Gyöző. Előkészületen a Hortobágyi legények legújabb színmű, a Napsugárka, legújabb operette, a Király Színház műsorából, valamint A népfőlkölők nagyhatású énekes bohózat, az összes újdonságokra párhuzamosan készül az egész személyzet.

* Az aradi szintársulat, hogy a közönségnek könnyebbé tegye a színházi bérletet, elhatározta, hogy havi bérletet nyit november elsőjéről 10. A) 10. B) és 10. C) előadásra, a következő méltányos feltételekkel: Pályas alsó vagy I. emeleti 30 előadásra A) B) és C) bérletre 276 kor. Tíz A. B. vagy C. bérletre 92 kor. Első rendű támlásszék 30 előadásra 70 kor. 20 fill. Első rendű támlásszék 10. A) 10 B) 10 C) bérletre 23 kor. 40 fill. Másodrendű támlásszék 30 előadásra 57 kor. Másodrendű támlásszék 10 előadásra 19 kor. Harmadrendű támlásszék 30 előadásra 16 kor. 20 fill. Bérelni lehet Gonda Lászlónál a téli színházi pénztárnál a rendes pénztári órák alatt. A havi bérlet egyszerre fizetendő.

* Pekár Gyula a vöröskereszt estélyén. Impozáns műsorral lép a dalias idők dalias írója az aradi vöröskereszt estélyén a közönség elé. Olvasó embereknél Pekár Gyulát bemutatni teljesen felesleges. Azt a kérelmet, hogy az aradi vöröskereszt nov. 8-iki estélyén szerepelje, még sok dolga mellett sem tudta visszautasítani. Ahogy és amennyire segíthetünk a hőskön, kötelessége minden magyar embernek, hogy segítsen — írja, — én kötelességemnek tartom, hogy lemenjek felolvasni és biztosan tudom, hogy az aradiak hazafias kötelességüknek tartják, hogy megjelenjenek a vöröskereszt estélyén. Az estély, melynek keretében Weizl Magda hegedűművésznő csillogó művészetében is alkalmunk lesz gyönyörködni, november 8-án vasárnap este a Kulturpalota nagytermében fog lefolytani. Jegyek 4 koronától 50 fillérig Scherhag I. és fia cégnél (Andrássy ut) előjegyezhetők.

* Németország, a nagy szövetségeseink. (Vérsi Margit darabja az Apollóban.) Immár kétségtelen, hogy a világalalom hegemoniáját Németország ragadta magához. Németország vaskeze lesújtott az ántant hatalmakra s kitörölte a térképről az okvetetlenkedő s rosszul számító Belgiumot. Ugy áll most a világ előtt Vilmos német császár, mint egykor Napoleon. Ausztria-Magyarország népe büszke lehet nagy szövetségeseire, Németországra, amelynek alaposabb megismerése kétségtelenül ott ég forró vágyként valamennyiünk lelkében. Ezt az óhaját elégti ki Vérsi Margit, a színes, ragyogó lelkű magyar írónőnek a mozarabja, melynek aradi bemutatását az Apolló-színház vállalta magára. Az aktuálisánál fogva kétszeresen érdekes darab premierjét szombaton tartja meg az Apolló-színház. Az első előadás pontosan 5 órákor, a második 7 órákor s a harmadik 9 órákor kezdődik. Jegyeket külön kell váltani minden előadásra, mert az előadások nem folytatálagosak. Az előre kiváltott jegyek helyét biztosítja a színház vezetősége. A rendkívül érdekes szöveget 180 vetített és mozgóképek illusztrálják.

* Az édes angyal. Az aréna porondján. (Két nagy sláger az Urániában.) Régóta nem volt a színháznak ilyen kedves, vidám, meleg estéje, mint a tegnapi bemutató. Két gyönyörű képet mutatott be tegnap az Uránia és míg az egyik könyekig megkacagatta, a másik viszont könyekig meghatotta a közönséget. Az édes angyal a szezon egyik legjobb vigjátéka, melynek ötletes, szellemes témája azonos a Vigszínházban oly nagy sikert aratót Csitri vigjátékkal. Egymást követik benne a szellemes, humoros fordulatok, melyek minden pillanatban hangos kacajt fakasztanak a nézők ajkán, a szereplő színészek pedig ennek az ötletes mesének sikerét többszörösen fokozták nagyszerű játékaikkal. Az isteni szépségű Andaluziában játszódik le a másik kép, a gyönyörű táj szolgálatánál az érzelmes, szenvedélyes érzésekben bővelkedő történethez.

* Háborús aktuálitások estéje legközelebb az Urániában.

HIREK.

LEGÚJABB

Érkezett éjjel 3 órákor.

(Távirat. Sajtóalbizottság engedélyével.)

Budapest, október 23. Azokat a szerb és montenegrói erőket, amelyek annak idején behatoltak Kelet-Bosznia délkeleti határrészein, ahonnan csapataink elvonattak, és az ottani muzulmán lakosságra fosztogatók, gyilkosok féktelen hordáit szabadították rá, csütörtökön három napi elkeseredett harc után a mokro-rogatcai út mindkét oldalán megvertük és gyors menekülésre kényszerítettük. Részletek, tekintettel a további hadműveletekre csak később hozhatók nyilvánosságra.

Konstantinápoly. Az angol földközi tengeri flotta tegnap a Dardanellák bejáratánál gyakorlatozott. Myletosnál ágyudörgést hallottak.

London. Az a hír, hogy Anglia megengedte Németországnak, hogy hadseregét Amerikából hazatérő tartalékosokkal meg erősítse, nagy mebotránkozást kelt, mert az angol hadsereg eleségzésére alkalmas.

Janina. Albán haderők megtámadták autonóm Epyrus csapatait és Klissura felé vonultak. A harc még tart. Második Albán haderő, mely Margiana felé vonul, megüldözteti epyrusi előőrsöket.

London, október 23. Az Emden német cirkáló az arab tengeren újabb öt angol hajót súlyosított el. Ezek közt van a brit keletindiai társaság egyik nagy új hajója, egy kaucsukkal és zinkkel megrakott hajó, egy értékes kotróhajó. Az minden egy szénrel megrakott gőzöst elfogott. A kár egy millió tonnál több.

Bordeaux. Raimond Senator francia aviatikus Toulnál lezuhant gépével és meghalt.

Konstantinápoly. Angolok Suez csatornánál 14.000 angolt és kanadait összpontosítottak. Konstantinápolyi lapok a Szezi csatorna elzárását az angolok által a nemzetközi jog megsértésének jelzik.

— Kérelem. Tisztelettel kérem fel Aradváros nagylelkű közönségét, hogy a harctéren küzdő vitéz katonáink részére készített és ezután még készítenő meleg ruhát, u. m.: hósapkát, kézelőket, térd és hasmelegítőket stb., a nap-nap után városunkból a harctérrre vonuló katonáink között már itt hon leendő szétosztás céljából az aradvárosi Vörös Kereszt elnöknőjéhez Vársárhelyi Janka-urnóhoz, Ferdinánd-utca küldeni kegyeskedjék. Urbán Iván báró, főispán.

— Kitüntetett tűzértsízt. A király Taufert Miksa 11. lovas tüzérsztyábeli kapitányt, aki régebben Aradon a 7-os tüzérekneél szolgált, az ellenség előtt tanúsított vitéz magatartása elismeréséül a katonai érdemkeresztet a hadi-ékitmennyel adományozta.

— Beteg bajor hercegnő. Münchenből jelentik: Adelgunda hercegnő Leopold oluoyt régensherceg révére súlyosan beteg.

— Adományok az aradi vöröskeresztnek. Arad társadalmi újabb adományokkal segítette elő a vöröskereszt egyesület jelentékeny kiadásokkal járó nemesele munkáját. Újabbban a következő adományok érkeztek Vársárhelyi Janka olnőknő kezéhez: Dézsa Dezső 100 kor., VIII. real. gyűjtése 10 kor., névtelen tolmács 10 kor. Nagy Farkas személyzet 19 kor. Weisz Lajos 5 kor., Aradi izr. hitközség ünnepi gyűjtése 410 kor., Adler Andor 100 kor., Dautsch Andor 100 kor., Löffler Jakab 50 kor., Kerns Márton 10 kor., Nemes Géza 100 kor., Kerész János 50 kor., Kristófy Jánosné boszálisáka sért 14 kor., Aradi hivatalszolgák jótékonyasztaltársaság 7 kor., Magyar háziasszonyok orsz. gazdasági fiókszövetsége 210 kor. 10 fill. Nyeki Ilona beszállásolásáért 12 kor., Kozsuti utcai névtelen 100 korona. Hangonyi Gábor máv. hivatalnok, ki önként a háboruba ment, nagyobb mennyiségű fohéremüt és ágyemüt ajándékozott az aradi vöröskereszt egyesületnek.

— Kérelem. Az aradi m. kir. állami felsőbb leányiskola igazgatósága kéri mindazokat az ur hölgyeket, akik iskolánk növendékei voltak, hogy azt a meleg honleányi érzést, mit a hazaszeretet érdekében lelkükbe oltani, táplálni igyekezünk, az alkalommal akként juttassák kifejezésre, hogy nemcsak adakozással, illetve egy-egy darab közimunkájukkal iskolánk gyűjtését gyarapítani sziveskedjenek és az által segítsék elő ama szándékukat, hogy az innen hurbá induló katonáinkat növendékeink szorgosságával minél több meleg holmival segítsük felruházni. Ifjú lelkük nemes készsége legyen bizonyosága honleányi kötelesség tudásuknak és ama szeretet s ragaszkodásnak, mely önöket a jelenben is az iskolánkhoz fűti. Gáta József, az aradi állami felsőbb leányiskola igazgatója.

— Prémium a katonáknak. A téli háboru berzalmi ellen katonáinknak prémium van szükségük. A kinek van, küldje címre: Hadsegélyző hivatal Budapest, Váci-utca 38. szám. A posta ingyen szállítja.

— Földrengés. Triestből jelentik: Tíz ezer kilométer távolságra erős földrengés jelezte.

— Köszönet. A hadba vonultak meleg ruházatára adakoztak nálam: Avarffy Károly dr. nyugalmazott kuriai bíró 100 korona, özvegy Basch Lipótné 10 korona, Komjányi Zsigmondné 4 korona, Lukács Györgyné 2 trikó ing, 2 trikó nadrág, két lábruha. Fogadják mélyszéges köszönetemet a nemes adakozók. — Dr. Múlok Lajosné.

„GAMBRINUS“ nagyvendéglőben

szombat, október hó 24-től kezdve minden este

Gérits Náci hírneves cigányzenekara hangversenyez

Minden szombaton este disznótor. 5385

— Halálhíradás, Brauner Zsigmond 28 éves korában Budapesten meghalt. Az elhunytban Brauner Vilmos aradi szobafestő mester édes apját gyászolja.

— Az aradi Izs. Jótékony nőegylet az Izs. hitközség templomépületi tanácsstermében tartja közgyűlését október hó 25-én, d. e. 11 órákor.

— A hadbavonultak gyermekeinek felruházására, Salac-utca 1. szám alatt létesített varroda részére a következő adományokat kaptuk: Fülöp Dozsóné 5 kor. Keppich Zsigmondné 10 kor. Rosenberg Arthur 5 kor. Fränkel S. József 10 kor. Krausz Gyuláné 4 kor. Lakatos Aladár 2 kor. Salgó Pál 4 kor. Widor Sándor 1 kor. — Természetben adakoztak: Münz Mártonné, özv. Sándor Jakabné, Stern N.-né.

— Dobozgyáramat, Batthyány-utca 27. sz. alá helyeztem. Modern villanyüzemű gépekkel legjobb kivitelű dobozokat, bármilyen mennyiségben olcsó árban készit Dobozgyár Aradi könyvkötő és papírfeldolgozó vállalat In-gusz I. 5889

— Most olcsón lehet vásárolni! Az őszi országos vásár alatt rendkívül olcsón lehet be-
vásárolni a Fischer-féle Nagy Áruházban, Arad, Szabadság-tér 12. szám alatt, ahol mindenkor csak a legizlésebb, legfrissebb és csakis elsőrendű árukból a legnagyobb választék található. Különösen kalap, fehérnemű, nyakkendő, ernyő, keztyű, harisnya, sétatöb, sapka, kizításka, erszény, iték, ajándéktárgy és még ezer más tárgyat a legolcsóbban lehet beszerezni, Arad és vidékének vevőközönsége ne mulassza el ezt a jó alkalmat felhasználni. 1989

— „A Hadsereg“ most megjelent számban bemutatja a 30.5 motoros átegeinket és megkezdi a háboruban elesett és megsebesült tisztek, zászlósok, hadapródok és egyévi önkéntesek arcképeinek közlését. Egy-egy füzet ára 60 fillér. Kapható minden könyvkereskedésben, a Mév. pályaudvarain, valamint a kiadóhivatalban, Arad, Ferenc-tér 6. Telefon 419. 5388

— Nyomtatvány-rendelők b. figyelmébe: Nyomtatványokat a rendkívüli állapotok dacára — egyelőre még — zavartalanul szállítunk. A leggyorsabbtól a legizlésebbig mindennemű nyomdal és könyvkötészeti munkát vállalatunk áremelés nélkül a legrövidebb időn belül elkészit. Az Aradi Nyomda Részvénytársaság, Aradi csanádi egyesült vasutak palotájában.

NEMZETI SZINHÁZ.

Szombat, 1914. évi október 24-én:

A) Bérlet.

A) Bérlet.

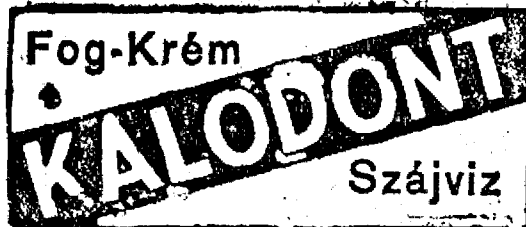
A vöröses ördögök.

Nagy operette a háborus élet-5, 7 képb. Irták: Mórai Adólf, Dr. Bély Izs. Zenéjét szerzte: Dr. Gajary István. Karnagy: Tilger Arpád. Rendezl: Polgar Sándor.

Közlete este 1/8 órákor.

Felölös szerkesztő:

Rudnyánszky Endre.

9401

Csukaszürke

tábori-fonal

korona 7-50 kilogrammonként

kapható

Rosenzweig Benőnél

Budapest,

Semmelweis-utca 4. szám.

Vidéki rendelésnél kéretik a pénz előre beküldése. 9259

Weitzer János gép-, waggongyár és vasöntőde részvénytársaság Aradon.

Meghívás

A WEITZER JÁNOS GÉP-, WAGGONGYÁR ÉS VASÖNTŐDE
RÉSZVÉNYTÁRSASÁG ARADON

XXII. rendes közgyűlésére.

mely Aradon, az Aradi és csanádi egyesült vasutak üléstermében,
1914. évi november hó 8-án délelőtt 10 órákor fog megtartani.

NAPIREND:

1. Az igazgatóság jelentése az elmúlt üzleti év eredményéről, továbbá a zárszámadások és mérleg előterjesztése, felügyelő-bizottság jelentése és ezekkel kapcsolatban a mérleg megállapítása, a tiszta nyereség hovatfordítása, valamint az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére adandó telmentvény feletti határozathozatal.
2. A felügyelő-bizottság tagjainak választása az alapszabályok 29. §-a értelmében.
3. A felügyelő-bizottság jutalombdíjának megállapítása. (Alapszabályok 31. §-a.)
4. Az alapszabályok 21. §-a értelmében esetleg előterjesztendő indítványok feletti határozathozatal.

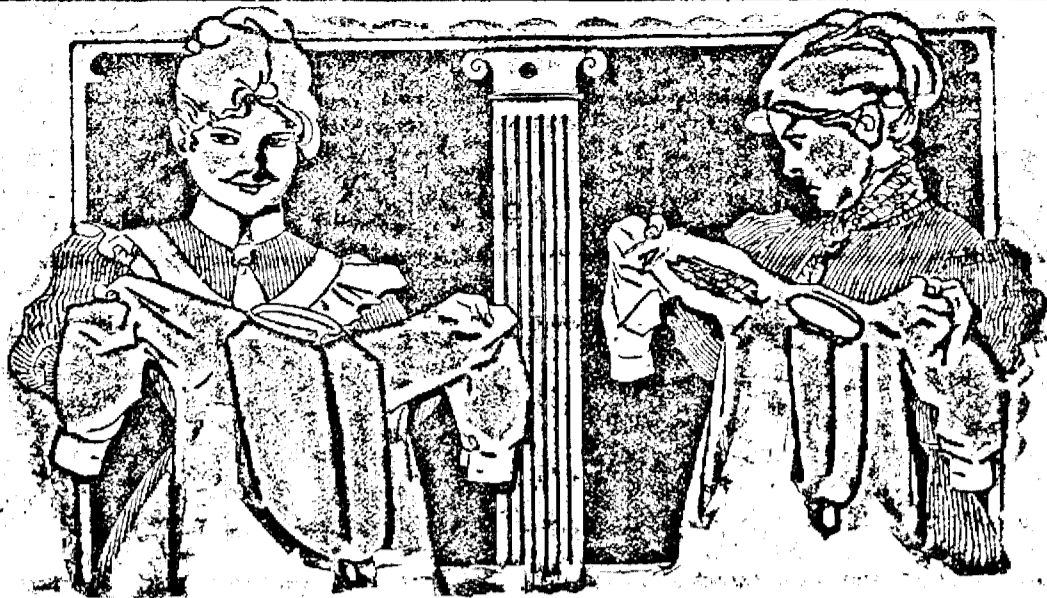
Jegyzet. Az alapszabályok 14. §-a értelmében a részvények vagy az ezekről nyilvános hitelintézetek által kiállított letétjegyek legalább nyolc nappal a közgyűlés előtt a következő helyeken letétmenyezendők és pedig mindkét esetben egyidejűleg benyújtandó sorszámos jegyzékkel:

Aradon: az Arad-Csanádi Gazdasági Takarékpénztárnál,

Budapesten: igazgatóságunk pénztáránál (V., Fürdő-utca 1.)

Wien-ben: Schoeller & Co. bankháznál (I., Wildpretmarkt 10.) és a K. k. priv. allgemeine Verkehrsbank-nál (Wipplingerstrasse 28.)

Az igazgatóság.

Aki fehérneműjét szereti,
csakis a szavatoltan tiszta Schicht-szappant
használja.

Aki nem szereti fehérneműjét,
közönséges, káros vegyszerek töltése által ol-
csóvá tett szappan használata által tönkre teszi.

9505

A SCHICHT-SZAPPAN a „SZARVAS“ jegyet és a „SCHICHT“ nevet viseli

A Schicht-szappan a legjobb, legkiadósabb és ennek folytán a legolcsóbb szappan. Tisztaságáért 25.000 koronával szavatolnak.

Apró hirdetések

LEVELEZÉS.

Fiatal özvegy urinő
figyelmes ur tisztességes ismeret-
ségét keresi. Leveleket „Julia“
jellegre a kiadóba kéz. 5377

OKTATÁS.

Pontosan
szabást, rajzolást, tanítók néhány
nap alatt jutányosan. Cím a ki-
adóban. 5376

VÉTEL ÉS ELADÁS.

Erdélyi
faj almák olcsón szerezhetők be,
Karolina-utca 1/a. Ferencz-térrel
szembe. 5361

Eladó

mahagóni ebédlokkredenc, asztal és
zongora, varrógépek, irodaszerek,
cassa, íróasztalok gyalupad, villany-
csengő felszerelés, kották. Arad,
Kápolna-utca 2 ajtó 7. 5375

Tisztán kerelt

csemege méz, kilónként 1 korona
60 filterért kapható Haberégerrel
Andrássy-tér 6 II emelet. 5381

ALKALMAZÁST KERES.

Kereskedelmit

és 4 polgári iskolát végzett, gyors,
gépiras és könyvelésűe jártas
leány, megfelelő állást keres. Cím
a kiadóhivatásban. 5374

Himzést

háznál ruhavasalást elvállal.
ő.v. Silavék Gusztáyné, belváros
Koszuu u. 2. Szabó Sándornénál.

Szerésy igényű 30 éves

mágán özvegy ur nő ajánlko-
zik gazdaasszonynak idősebb házas
párhoz vagy magányos éltesebb
urhoz. Erhardtne Koszuth-utca 89.
I. em. 5367

KIADÓ LAKÁS.

Perényi-u 7.
földszint egy modern 8 szobás
lakás november 1-re kiadó. Fel-
világítás a Lakásnyilvántar. ási
irodába is szerezhető be. Deák
Ferenc-u 8. Telefon 818. 5379

Üdvari lakás

butorozott szobák fürdőszobával
kiadók. Boros Benl-tér 4. 5383

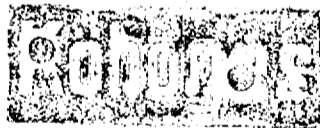
KÜLÖNFÉLE.

Bevonulók figyelmébe.

Egyenruhákat gyorsan és jutányo-
san készít **Braun Miksa**
egyenruha és férfiszabó üzlete Deák
Ferenc-utca 40. szám. 5285

Millió

ember használja

rekedség, hurut, elnyálkásodás torok-
hurut, fullasztó és gőrsős köhögés
ellen a 5516

**Kaiser-féle
mellpasztillát**

3 „Fenyőjegygyel“

6050 bizonyítvány orvosoktól és
magánemberek elismerő le-
vele a legjobb ajánlás a
biztos sikerre és közkedvelésre. —
Egyetlen hasonló készítmény sem tud
ilyen hatást elérni. Különösen kelte-
mos és jóízű enckorka. — 20, 40 és 60
filléres dobozban. **Kapható:**

- Szokolj Sándor, Hajós Rópd, Gatorl Pál-
- das Koloman, Breuer Fülöp, Láng Lajos,
- Rozsnyai Mátyas, Vojtek Kálmán, Krebs
- Géza, Berger Gyula, Vajdits György,
- Hohs Vilmos, Götz Károly, Bernát János,
- Kárpáti János gyógyszerárban, Vojtek
- és Weisz drogeria, Hanzu Nestor droge-
- ria, Török A. és Társa „Angyal“ droge-
- ria Arad, Stodolni Dezső gyógyszerára
- Ujvárad, Zombory János gyógyszerára
- Ujvárad, Adler Lajos Gyula gyögy-
- szertára M.-Pécska, Ors Rozsó Pankola,
- Telleri Károly gyógyszerára Elek,
- Brausz Elemér gyógyszerára Ologovacz
- Zsigmondovics Géza Iris gyógyszerára
- Lipya, Székely Zoltán gyógyszerára
- Chorin, Bauer Károly gyógyszerára
- Kovacs, Roxim János gysz. u-Pécska.

Hirdetmény.

Gazdaság felosztatása folytán mindenféle
felszerelések: szekerek, igás kocsik, ekék,
fogasok, vetőgépek, stb., valamint hintók,
homokfutó, parádés szerszám, szabad kéz-
ből eladók. Bővebbet Andrássy-tér 6. sz.,
Verbos-irodában. 5378

Kincstári uradalmi

**Rózsa
burgonya**

Nyirségből, métermázsánként és
waggontételenként kapható: Asz-
talos S. utca és Chorin Áron-utca
sarok (Izr. templom épületében.)

Telefon 1025. 5387

Halottak napja

közeledtével ajánlom a gyászoló
közönség szives figyelmébe szép
választékú élő- és művirág

koszoruimat

minden kivételben és nagyságban
legjutányosabb árakban.

Ezuttal ajánlok állandóan friss és
illatos élővirágaimból izlésesen ké-
szített alkalmi csokrokat is. Meg-
rendeléseket azonnal elkészíték. —
Szives pártfogást kérek kitűnő
tisztelettel 5372

őzv. Ungermann Józsefné
Arad, Weitzer János-utca 19. sz.

Költözködők

figyelmébe!

Villamos világítási berende-
zéseket csillárokkal együtt,
kedvező feltételek mellett
szerel és szállít 5361

Koch Dániel

Arad, Deák Ferenc-utca 42. sz.

Figyelem.

Ajánlom a nagyközön-
ség szives figyelmébe

Deák Ferenc-utca 31. szám
alatt levő

uri szabó üzletemet,

ahol legdivatosabb sza-
bással készítek legdiva-
tosabb férfiföltönyöket,
legjutányosabban. Elvál-
lakok átalakítást és tisz-
títást is. Ruhavasalás
csak 1 K 20. Fazon-
öltönyt, jó hozzávaló-
val, 24 koronáért el-
készíték. Szives párt-
fogást kérek, kiváló tisz-
telettel 5315

Lóvy Dezső, uri
szabó.

APOLLO SZÍNHÁZ.

Október 24-én, szombaton. Csak 1 napig.

Nagy szövetségesünk Németország.

Két részben, 180 színesen vetített képpel és számos mozgófényképpel. — Irta: Vöszli Margit.

I. rész

Ferencz Ferdinánd.
A németek bevonulása Párisba.
Ems.
I. Vilmos császár elhagyja Berlint.
Bismarck.
Moltke.
II. Vilmos
Moltke, a jelenlegi vezérkari főnök.
Frigyes Vilmos trónörökös.
Lovas támadás.
Spicherni ütközet.
Gravelotte-i.
Gravelotti csata.
III. Napoleon Donchéry-be megy.
I. Vilmos és III. Napoleon találkozás.
Páris előtt.
Versailles-i tanácskozás.
Versailles-i császárproklamáció.
Az új németország allegoriája.
Háborus kép Galieziából.
Magyar huszárhoam.
A német város.
I. Vilmos császár bevonul Berlinbe.
A császár és családja.
A császár a Hohenzollern hajó fedélzetén.
A császár a szegény gyermekek között.
A trónörökös gyermekek korcsolyáznak.
Német otthon.
Munkásház.
Nürnberg.
Lübeck.
Frankfurt.
A népek csatájának liposeli emléke.
Bismarck szobor.
A hamburgi Elba hid.
Vilmos császár hídja Müngsternél.
Charlottenburgi művészeti főiskola.
Müncheni művészeti akadémia.
Villa Wahnfried.
Müncheni farsang.
Szőlőgazdálkodás.
Krumplitermelés.
Gyártelep.
London Sötétben.

Ágyugyártás.
Munkás-otthon.
A gazdag Berlin
Gyártelep éjjel
Vassingyártás
Kálics bányászás és gyártás. (Mozgófénykép.)
Berlin látképe.
Berlini tőzsde.
A Rotschildek szülőháza.
Drezdai látkép.
A drezdai Zwinger.
A liposeli vásár.
Rajnavidék.
Kölni dóm.
Strassburgi egyetem.
A strassburgi Münster kapuja.
Német diákok.
Német iskola.
Liposeli könyvkiadó-vállalat.
Marokkói munkások
Afrikai gyarmat.
Pestisesek az utcán.
Kiaucsau fővárosa.
Kikötő.
Az Imperator Hamburgban.
Hajóépítés.
Bréma.
Königsberg.
Hajógyártás. (Mozgófénykép)
Családi kép gyerekekkel.
Érdős táj.
Bajor tó.
Vizesés.
Téli tájak.
Téli sport.
Katonaság.
Modern hadsereg.
A német Flotta. (Mozgófénykép.)
Kiel csatorna.
Kivonulás Berlinből.
Tüntetés a háború mellett.

II. rész.

Utcai kép.
Berlin éjjel.
A trónörökös és családja.
A császár beszél a néphez.
Tüntetés.
A hadüzenet kihirdetése.
Tartalékosok.
Háborus karikaturák.
(Mozgófényképek.)

Rekruták.
Indulás.
Automobilok sorozása.
Bucsuzás az utcán.
A pályaudvaron.
Vonatok indulása a harctérre.
Istentisztelet Bismarck szobra előtt.
Az egybegyűlt Reichsrath.
A spandau-i Julius torony.
Elutazás.
A berlini követségek.
(Mozgófénykép.)
A császár és császárné templomban mennek.
A főméltóságok templomban.
A trónörökös palota előtt.
Lüttichi bombák.
A rombadőlt lüttichi erődök.
Kórház.
Emmich tábornok.
Francitreur támadás.
Emmich és a belga király.
Von der Goltz tábornok.
Osszelőtt város.
Namur.
Namur pusztulása.
Belgium pusztulása.
(Mozgófénykép.)
Sarbürg romokban.
Az első francia zászló.
Ruprecht bajor trónörökös.
Francia foglyok.
Francia foglyok vasuti munkát végeznek.
Angol foglyok.
Angol zsoldosok.
Belga foglyok.
Foglyok tábora (mozgófénykép.)
Afrikai csapatok.
Zeppelin kép.
A jószívű német katonák.
Németek a lüttichi színházban.
Francia Földön.
Előőrök.
Sebesültszállító automobil.
Üldözött francia repülőgép.
Pihenő az út mentén.
Ebéd.
Pósta.
Levelezés.
Trén
Lövészárkok ásása.
Francia gyalogság.
Belfort.

Belfort vára.
Német lovasság.
Páris ellátja magát táplálékkal.
Az Eiffel torony reflektora.
Zeppelin és repülőgépek.
Küick tábornok.
Zsákmányolt ágyuk bevonulása.
Zeughaus.
A nép vizsgálja az ágyukat.
A két kis katona.
Gyermekkatona.
Lazaret.
Sebesültek visszatérnek a harctérre.
A bajor királyné varr a szegényeknek.
Népkonyha.
Polgári étkezde.
Kenyérsomagolás.
Női kalauzok.
Fehérnemű varrás.
Cipőkiosztás.
Ruhakiosztás
Cserkészfiúk aratnak.
Aranyvívő automobilok.
Tengerészek bevonulása.
Goeben.
Goeben és Bresslau Messinában.
Páncélos elrka ó.
Torpedónaszád.
Tengeralatti hajó.
Partiütteg.
Angol fényoszlopok.
Zeppelin-csarnok.
Repülőgép-csarnok.
A császár a verdun-i táborban.
A császár tábornokai között és a Longwy győző.
(Mozgófénykép.)
Császár és trónörökös.
Felvonulás.
Ütegek.
Haesler és Zeppelin.
A németek átvonulnak francia falvakon.
Egy pillantás a térképre.
Dum-dum lövegek.
(Mozgófényképek.)
Sánczárkok.
Gépfegyverkezelés.
A keleti határ menekültjei.
Égő falvak.
Kifosztott városok.
Hindenburg tábornok.
Az oroszok menekülése.
Szétrombolt vasuti hidak.

Rendes helyárák.

Az előadások pontban 5, 7 és 9 órakor kezdődnek és nem folytatólagosak.